

Bakıda 5 qat dünya çempionu qayınatasını döydü, həbs edildi

yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 8-10 sentyabr 2018-ci il Şənbə № 189 (7078) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Tehran görüşündə Ərdoğanla Putin arasında gərginlik yaşandı

Türkiyə prezidenti yekun bəyannamədə idiləblə bağlı "atəşkəs" sözünün açıq yazılmasını istədi, Rusiya prezidenti isə bununla razılaşmadı...

yazısı səh.5-də

Azərbaycanın Aİ-də yaxın dostu - Xorvatiya ilə əməkdaşlığın perspektivləri...

yazısı səh.9-də

BŞİH Binəqədidə zeytunluqdakı qanunsuz hasarları sökdü

yazısı səh.4-də

Beynəlxalq Bankın özəlləşdirilməsi ləngiyəcək - əngəllər var

yazısı səh.10-də

"İraq tilsimdən çıxma bilmədi" - politoloq Aida Bağirova

yazısı səh.12-də

Müxalifətçilər Bakıya göndəriləcək ABŞ diplomatından danışdı

yazısı səh.8-də

Bakının işğaldan azad olunmasının 100 illiyi ilə bağlı parad keçiriləcək

yazısı səh.9-də

Britaniya və Rusiya arasında əsrlik casus savaşları

yazısı səh.12-də

Azərbaycan İES-lərdən imtina etsinmi...

yazısı səh.10-də

Toydan evə kar qayıda bilərik - səs "terroru"

yazısı səh.13-də

Dünyanın ən gözəl qızları əsgər gedir

yazısı səh.15-də

Bakıda fərdi evlərin tikildiyi kənd təsərrüfatı torpaqlarının təyinatı dəyişdiriləcək

yazısı səh.13-də

RUSİYA ERMƏNİSTANA HÜCUMA KEÇİR- İTİRİLƏN MÖVQELƏR GERİ QAYTARILIR

Erməni baş nazirin Moskva səfərinə saatlar qalmış Rusiya Nikol Paşinyana sürpriz etdi: İrəvanın cinayətkar general axtarışı Rusiya ərazisində dayandırıldı; Kreml Yuri Xaçaturov və Robert Köçeryanın ardınca 1 mart hadisələrinin günahkarı olan Mikael Arutyunyani da himayəyə götürdü

MUSAVAT.COM
onlayn ictimai-siyasi qəzet

yazısı səh.7-də

Hüquq müdafiəçilərindən xaricdən gələn yardımlarla bağlı şok açıqlamalar

"Ölkədə həm siyasi mühacir, həm də siyasi məhbus alveri gedir"

yazısı səh.6-də

Baxtiyar Sadıqov:
"Əslində dinsiz olan radikallar var ki, müxtəlif dövlətlərə xidmət edirlər"

yazısı səh.4-də

Arzu Nağıyev:
"Türkiyənin Qarabağda antiterror əməliyyatı keçirməsi üçün razılıq əldə edilməlidir"

yazısı səh.11-də

Samir Şərifov:
"Cənub Qaz Dəhlizi" layihəsinin maliyyələşdirilməsinə dövlət zəmanətli kreditlər cəlb edilir"

yazısı səh.2-də

Prezident Hacıqabulda yol tikintisinə 3,8 milyon manat ayırdı

Prezident İlham Əliyev Hacıqabul rayonunun Bakı-Ələt-Qazax-Gürcüstanla dövlət sərhədi (103 km)-Navahı-Pirsaat avtomobil yolunun tikintisi ilə bağlı tədbirlər haqqında sərəncam imzalayıb.

AzərTAC-ın məlumatına görə, on bir min nəfər əhalinin yaşadığı 5 yaşayış məntəqəsini birləşdirən Bakı-Ələt-Qazax-Gürcüstanla dövlət sərhədi (103 km)-Navahı-Pirsaat avtomobil yolunun tikintisi məqsədilə Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsinin dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərinin bölgüsündə avtomobil yollarının tikintisi və yenidən qurulması üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitin 3,8 milyon manatı Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə ayrılıb.

Azərbaycanda NATO Həftəsi keçiriləcək

Azərbaycanda NATO Həftəsi keçiriləcək. Bu barədə «Trend»ə təşkilatdan bildiriblər. Məlumatda qeyd olunur: «Biz Azərbaycanda NATO Həftəsi çərçivəsində sentyabrın 20-si "Qadınlar, sülh və təhlükəsizlik" mövzusunda konfransın keçirilməsi barədə Azərbaycanın təklifini alqışlayırıq".

NATO-dan bildiriblər ki, Azərbaycanla əməkdaşlıq 2017-2019-cu illər Fərdi Tərəfdaşlıq üzrə Əməliyyat Planında (IPAP) razılaşdırılıb.

Qeyd olunub ki, bu plan NATO ilə Azərbaycan arasında sıx münasibətləri əks etdirən, gələcəyəyönümlü plandır:

"Azərbaycan həmçinin qadınların təhlükəsizlik sahəsində fəal iştirakının təmin olunmasında fəaliyyətini aktivləşdirməyə hazır olduğunu bəyan edib. Azərbaycan NATO-nun dəyərli tərəfdaşdır və bizim təhlükəsizlik problemləri üzrə sıx əməkdaşlıq tariximiz var. NATO Azərbaycanın Əfqanıstandakı missiyaya daimi töhfəsini, eləcə də Əfqanıstan milli təhlükəsizlik qüvvələrinin hazırlanmasında NATO-ya köməyi üzrə səylərini yüksək qiymətləndirir".

Yevlaxda maşın aşdı, ölən var

Yevlax rayonu ərazisində yol-nəqliyyat hadisəsi baş verib. DİN-dən «Trend»ə verilən məlumata görə, sentyabrın 5-də saat 1 radələrində Yevlax rayonu ərazisində Meyvəli kənd sakini Səməndər Heydəröv idarə etdiyi "VAZ-21214" markalı avtomobili aşırıb. Nəticədə xəstəxanaya yerləşdirilmiş S.Heydərövün sərnişini, həmkəndlisi Sadıx Heydəröv sentyabrın 6-da orada ölüb.

Baş İstintaq və Təhqiqat İdarəsi tərəfindən araşdırma aparılır.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

"Cənub Qaz Dəhlizi" layihəsinin maliyyələşdirilməsinə dövlət zəmanətli kreditlər cəlb edilir" - Samir Şərifov

"Azərbaycanın bağladığı borc sazişləri üzrə alınmış məbləğlərdən tam istifadə olunmayıb".

"Report" xəbər verir ki, bu barədə maliyyə naziri Samir Şərifov jurnalistlərə açıqlamasında bildirib.

Onun sözlərinə görə, artıq qalmış məbləğlərin layihələrə yönəldilməsi nəzərdə tutulub.

"Xarici borcların qaytarılması limit çərçivəsində olmalıdır. Dünyada borcu olmayan dövlət demək olar ki, yoxdur. Bir sıra dövlətlərin ya daxili, ya xarici, ya da hər ikisinin kombinasiyasından ibarət borcu var. Dövlət başçısı uzunmüddətli borcun idarə edilməsi strategiyasını təsdiq edib. Burada əsas hədəflər göstərilib və strategiyaya da

uyğun işlər aparılacaq", - nazir vurğulayıb.

S.Şərifov həmçinin qeyd edib ki, «Cənub Qaz Dəhlizi» layihəsinin maliyyələşdirilməsinə dövlət zəmanətli kreditlər cəlb edilir: "Bu zaman döv-

lət üzərinə müəyyən şərti öhdəliklər götürür ki, bu da xarici dövlət borcunun artmasına səbəb olur. Ancaq əsas məqsəd ondan ibarətdir ki, Azərbaycan borcunu getdikcə azaldır".

Bakıda dəhşət - arvadını bıçaqladı, kürəyində bıçaqla küçəyə atdı

Bakı şəhərində qadın əri tərəfindən bıçaqlanıb. Hadisə sentyabrın 6-da Nəsimi rayonu ərazisində qeydə alınıb. Daxil olan məlumata görə, 1997-ci il təvəllüdü Aydan Hətəmov və çoxsaylı bıçaq xəsarətləri alıb.

Koma halında 1 saylı Klinik Tibbi Mərkəzə aparılan Aydan Hətəmov dərhal əməliyyat olunub. Vəziyyəti orta-ağır olan qadın hazırda reanimasiyadadır.

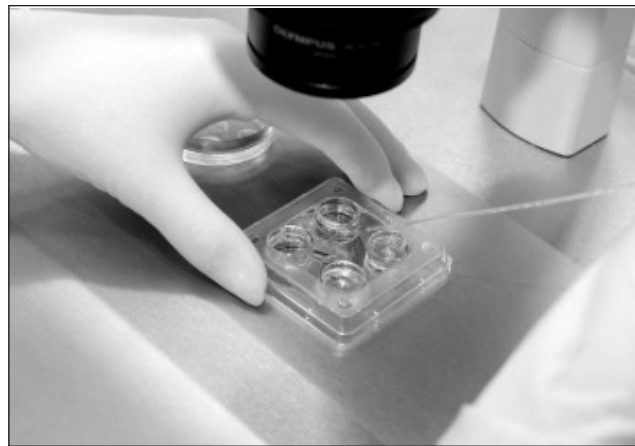
"Hazırda Aydan Hətəmovanın vəziyyəti orta-ağırdır. Sabah xəstəni palataya yerləşdirəcəyik", - deyərək xəstəxanadan məlumat verilib.

Məsələ ilə əlaqədar Nəsimi Rayon Prokurorluğundan BAKU.WS-ə bildiriblər ki, həyat yoldaşını bıçaqlayan 1993-cü il təvəllüdü Rəhman Yaqub oğlu Cəfərov özü könüllü olaraq Nəsimi Rayon Polis İdarəsi 19-cu polis bölməsinə gələrək təslim olub.

Hadisə ilə əlaqədar Cinayət Məcəlləsinin 120.1-ci maddəsilə cinayət işi başlanıb, araşdırma aparılır.

Rəhman Cəfərov həyat yoldaşı Aydan Hətəmovanı qısqançlıq zəminində bıçaqlayıb.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Azərbaycanda sifilis diaqnozu qoyulmuş xəstələrin sayı artıb

Azərbaycanda sifilis diaqnozu qoyulmuş xəstələrin sayı artıb. «Trend»in statistik məlumatlarına istinadən aparıldığı təhlillərə əsasən, ötən il müalicə - profilaktika müəssisələrində qeydiyyatda olan sifilislə xəstələnlərin sayı 2394, 2016-cı ildə 1587, 2005-ci ildə 547 nəfər olub.

Azərbaycanda ilk dəfə sifilis diaqnozu qoyulanların da sayı artıb. 2017-ci ildə ilk dəfə qoyulmuş sifilis diaqnozu ilə qeydə alınmış xəstələrin sayı 967 nəfər olub. Bu göstərici 2016-cı ildə 907, 2015-ci ildə 560, 2005-ci ildə 222 olub.

Sifilis diaqnozu qoyulanların çoxu kişilər olur.

Keçən il ərzində müalicə - profilaktika müəssisələrində qeydiyyatda olan sifilislə xəstələnlərin 1 558-i kişi olub. Ötən il ilk dəfə sifilis diaqnozu qoyulanların 652-si, 2016-cı ildə 593-ü, 2005-ci ildə 139-u kişi olub.

Keçən il əhalinin hər 100 000 nəfərinə düşən ilk dəfə sifilis diaqnozu qoyulanların sayı 9,9 nəfər olub.

Azərbaycanda sifilislə xəstələrin sayı artsa da, digər zöhrəvi xəstəlik olan qonokokk infeksiya ilə (süzənək) xəstələnlərin sayı azalıb.

Ötən il müalicə-profilaktika müəssisələrində qeydiyyatda olan qonokokk infeksiya ilə xəstələnlərin sayı 152 nəfər olub. Bu say 2016-cı ilə müqayisədə (105 nəfər) çox olsa da, 2005-ci ilə müqayisədə (1 360 nəfər) xeyli azdır.

Qeyd edək ki, Səhiyyə Nazirliyinin baş dermatoveneroloqu, Azərbaycan Tibb Universitetinin dermatovenerologiya kafedrasının müdiri, tibb üzrə elmlər doktoru, professor Zülfüqar Fərəcov bir müddət əvvəl Trend-ə verdiyi açıqlamasında ümumilikdə son illər ərzində bütün dəri-zöhrəvi xəstəliklərinə, o cümlədən cinsi yolla keçən xəstəliklərə yoluxma sayında artımın müşahidə edildiyini söyləyib. O, zöhrəvi xəstəliklərə kişilər arasında daha çox rast gəldiyini, bu xəstəliklərin əsasən reproduktiv yaş dövründə olan - 50 yaşadək olan kişilərdə müşahidə olunduğunu açıqlamışdı.

Z.Fərəcovun sözlərinə görə, əksər hallarda yaydan sonrakı aylarda cinsi yolla yayılan xəstəliklərə yoluxanların sayında artım müşahidə edilir.

Ölkənin baş mütəxəssisi payız aylarında belə xəstələrin sayının artmasının səbəbini yay aylarında istirahətə gedən insanların həmin yerlərdə cinsi yolla keçən xəstəliklərə yoluxması ilə izah edib.

Zaqatalada baş verən ana ölümü ilə bağlı cinayət işi başlandı

Zaqatala rayonunda baş verən ana ölümü ilə bağlı cinayət işi başlandı.

"Report"un Şimal-qərb bürosunun məlumatına görə, sentyabrın 5-də Zaqatala Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının doğum şöbəsində 1994-cü il təvəllüdü Karatova Sevgiya Eyyub qızının doğuş zamanı ölümü faktı ilə bağlı rayon prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 314-cü (səhlənkərlilik) maddəsi ilə cinayət işi başlanıb, zəruri ekspertizalar təyin edilib.

Başlanmış cinayət işi üzrə istintaq hərəkətləri davam etdirilir.

Tibb işçisinin (yaxud işçilərinin) günahları sübuta yetiriləcəyi təqdirdə, onları iki ildən beş ilədək müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması və ya beş ilədək müddətə azadlıqdan məhrumetmə cəzası gözləyir.

Qeyd edək ki, sentyabrın 5-də Zaqatalanın Uzunqazmalar kənd sakini, 1994-cü il təvəllüdü Karatova Sevgiya Eyyub qızı səhər saatlarında Zaqatala Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına doğum üçün müraciət edib. O, günorta saatlarında qeysəriyyə yolu ilə oğlan uşağı dünyaya gətirib. Əməliyyatdan sonra axşam saatlarında ailəsinə ananın ölümü ilə bağlı məlumat verilib. Mərhumun yaxınlarının bildirdiyinə görə, S.Karatova narkozdan ayrılmayıb.

Körpənin vəziyyəti normaldır.

Qeyd edək ki, S.Karatovanın yaşayırmlıq oğlu da var.

10 gün əvvəl batan 24 yaşlı gəncin meyiti tapılıb

Avgustun 29-da Mingəçevir su anbarında batan Hüseyinov Kamil Faiq oğlunun axtarıları başa çatıb.

«Trend»in Fövqəladə Hallar Nazirliyinin (FHN) saytına istinadən məlumatına görə, 1994-cü il təvəllüdü K.Hüseynovun meyiti sudan çıxarılaraq aidiyyəti üzrə təhvil verilib.

Avgustun 29-da başlanan axtarışlara FHN-in Kiçikhəcmli Gəmilərə Nəzarət və Sularda Xilasetmə Dövlət Xidmətinin dalgıç-axtarış qrupları, Aviasiya dəstəsinin "BE 200 ÇS" amfibiya təyyarəsi, "Mi-17-1V" helikopteri, Xüsusi Riskli Xilasetmə Xidmətinin dalgıç-axtarış qrupu və xilasediciləri cəlb olunub.

Sentyabrın 3-də Qırğızstanda keçirilən Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının VI sammiti türk dövlətləri birliyi məsələsini yenidən gündəmə gətirdi.

Böyük Quruluş Partiyasının sədri, deputat Fazil Mustafa deyir ki, bu istiqamətdə qurum yaradılıb, sadəcə, fəaliyyət yoxdur. "Bunun da olmamasının səbəbi odur ki, türkdilli dövlətlər artıq duyğusal zəmində deyil, real iqtisadi zəmində imkanlarına görə müəyyən uzlaşma yolu tapırlar. Bu gün Rusiya kimi dövlət istənilən əvvəllərdə müəyyən qüvvələri toplaya, onların ayaqda qalmasını müəyyən dərəcədə təmin edə bilər. Özün güclü dövlət olanda çevrənə qüvvə yığa bilirsən. Amma güclü dövlət olmayanda bunu etməkdə müəyyən problemlər olur. Nəticədə məsələyə duyğusal birlik modeli kimi baxılır. Bu baxımdan hesab edirəm ki, məsələyə münasibət ciddi şəkildə dəyişməlidir".

Deputat düşünür ki, əgər Türkiyə bölgədə əsas aparıcı rola sahiblənərsə, onun ətrafında uğurlu birlik formalaş bilər.

Politoloq Əhəd Məmmədli isə bu cür görüşlərin əhəmiyyətinin gözlədiyimizdən də böyük olduğunu bildirdi: "Dünya tarixinə türklər kimi böyük imperiyalar, dövlətlər verən ikinci belə bir xalq yoxdur. Təəssüflə qeyd etməliyik ki, buna rəğmən tarix boyu nə vahid dövlətimiz, nə də dilimiz olub. SSRİ dağılandıqdan sonra türk coğrafiyasına birləşmək üçün tarixi şans yaranıb. Bu tarixi şans reallığa çevirmək daha çox Türkiyədən asılıdır. Qardaş ölkə türk dünyasının ən böyük dövlətidir. Türkiyə İslam dünya-

Türk birliyi - perspektivlər və reallıqlar

"Türkiyə türk coğrafiyasının döyünən ürəyidirsə, Azərbaycan da düşünən beynidir"

sının son xilafətidir. Türk xalqlarının birləşməsi inteqrasiyası Türkiyənin dünya siyasətində sözünün kəsəliyindən asılı olacaqdır. Mərhum Turqut Özalddan sonra Türkiyə Cümhuriyyətinin indiki iqtidarının türk ölkələrinə etdiyi açıqlamalar təqdirəlayiqdir. Biz bundan da daha böyük açı-

lımlar gözləyirik. Lakin türk ölkələrinin birliyi təkə Türkiyədən asılı deyil. Türkiyə türk coğrafiyasının döyünən ürəyidirsə, Azərbaycan da düşünən beynidir. Türk vəhdətində Qazaxıstanla Özbəkistanın da əhəmiyyəti böyükdür. Bu cür sammitlər, çoxtərəfli, ikitərəfli görüşlə-

rin sonu məhz türk birliyinin qurulmasına səbəb olmalıdır. Türk birliyinə çox əsas var. Hədəf gələcəkdə ən azı Avropa Birliyinə alternativ struktur qurmaqdır. Türk ölkələri arasında vizasız gediş-gəliş olmalı, vahid türk valyutası və ümumi təhlükəsizliyimiz naminə ordu birliklərimiz

qurulmalıdır. Ən azı yuxarıda qeyd etdiyim əsaslarla türk birliyi qurmaq mümkündür və lazımdır. Təbii ki, buna ABŞ, Rusiya və Çin əngəllər törədəcək. Amma Türkiyənin böyüməsi, güclənməsi davam etsə, türk dünyası olaraq hər kəsin qarşısını almağa müvəffəq olacaqdır. Əslində müsəlman birliyi də yoxdur. Hələ hansısa təşkilatın olması hədəflərə çatmaq mənasını vermir. Türkiyə güclənməyə davam etsə, bu qeyri-türk müsəlman ölkələrini də Türkiyənin ətrafında birləşdirəcək. Artıq yavaş-yavaş bu proses başlayıb. Qətər, Sudan, Somali, Küveyt kimi ölkələrin qismində bunu görürük. Türk birliyinin qurulması türk dünyası arealı ətrafında müsəlman dünyasının da birləşməsinə gətirib çıxara bilər. Türk ölkələrinin yaxınlaşması çətin prosesdir. Bu da təbii ki, iki əsrdir türk dünyası əsas türk dövləti olan Türkiyə-

Azərbaycan və Qazaxıstanın üzünə düşür. Türkiyənin aydın məsələdir ki, əsas iş nə üçün üzünə düşür. Azərbaycan Rusiya və İranla sərhədi olan, Qafqazda yerləşən yeganə türk dövlətidir, Qazaxıstan isə Rusiya və Çinin arasında olan, Mərkəzi Asiyada yerləşən ən böyük türk mülkətidir. Ona görə Azərbaycan və Qazaxıstan Türkiyədən sonra ən açar türk dövlətlərdir. Türk ölkələrinin Türkiyə ətrafında birləşməsi prosesi başlayıb. Bilirsiniz ki, Şərqdə öncə gücə hörmət edirlər. Türkiyə güc olmaqda davam etsə, nəinki türk dünyası, ərəb dünyası da Türkiyənin ətrafında birləşəcək. Artıq ərəb ölkələrinin də Ankara ətrafında konsolidasiyası baş verir. Türkiyə həm türk, həm də ərəb ölkələrinə açıqlamalar etməklə bu iki istiqamətdə xarici siyasətini davam etdirir. 2023-cü il hədəfi Türkiyənin xarici siyasətində dönüş nöqtəsi olacaqdır. Fikrimcə, 2023-cü ildən sonra türk döv-

lən qoparıldı. Türk ölkələrinin bir qismi hələ də Rusiyanın tərkibindədir".

Politoloq onu da qeyd etdi ki, Türkiyə ilə türk ölkələrinin yaxınlaşması və birliyi üçün vaxt lazımdır: "Türk ölkələri yaxınlaşmanı sürətləndirməlidirlər. Bu məsələdə əsas iş Türkiyə,

lertlərinin Türkiyəyə inteqrasiyası daha sürətlə davam edəcək. Türk dünyasının birliyi yeni güc deməkdir. Əlimizdə belə imkanlar olduqda, bu imkanlardan maksimum dərəcədə istifadə etməli, bu tarixi şans əldən verməməliyik".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Məsəvat"

Paşinyan bu gün Moskvada "məhsər ayağına" çəkiləcək

"Onun Putinlə görüşünün ağır keçəcəyini və fundamental məsələlərlə bağlı razılıq əldə olunmayacağını düşünürəm" - politoloq

Ermenistanın baş naziri Nikol Paşinyanın Rusiyaya 8 sentyabrda olacaq səfəri öncəsi xəbər yayıldı ki, Rusiya Ermənistan Milli Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryan və Dövlət Nəzarət Xidmətinin rəisi David Sanasaryanın vəzifələrindən uzaqlaşdırılmasını tələb edir.

Ermənistan mediasının yazdığına görə, Paşinyanın həyata keçirdiyi kadr siyasəti ciddi problemlə üzləşib. Ermənistanda hakimiyyətdə təmsil olunan bəzi məmurlar Rusiya üçün qəbul edilməzdir. Onlar uzun illər boyu Rusiyaya, onun hakim elitasının ünvanına təhqiredici çıxışlar edənlərdir. Belə əsas fiqurlardan biri Armen Qriqoryan, o biri isə David Sanasaryandır. Rusiya onların hakimiyyətdə təmsil olunmalarını arzu etmir və bu şəxslərin vəzifədən uzaqlaşdırılmasını açıq şəkildə rəsmi İrəvana bildirib. Rusiya həmin şəxslərə etibar etmədiyini də Ermənistanın hökumət başçısının diqqətinə çatdırıb. Rusiya həmin şəxslərin iki dövlətin maraqlarına zərər vuracağını vurğulayır. Moskva qorxur ki, hərbi-siyasi xarakterli sənədlər belə məmurların vasitəsilə ABŞ-ın əlinə keçə bilər.

Təsədüfi deyil ki, Rusiya prezidentinin köməkçisi Yuri Uşakov da bildirib ki, Ermənistan tərəfinə çoxlu suallar var. "Rusiya tərəfi Putinlə Ermənistanın baş

naziri Nikol Paşinyanın görüşündən açıq və ciddi söhbət gözləyir" deyər, Uşakov bildirib. Qeyd olunur ki, Putin və Paşinyan Rusiya ilə Ermənistan arasında müttəfiq münasibətlərinin əsas məsələlərini müzakirə etmək niyyətindədirlər.

Armen Qriqoryan isə Moskva ilə Yerevan arasında son vaxtlar etimadsızlıq və gərginliyin yarandığını etiraf edib. Modern.az xəbər verir ki, Rusiyada nəşr olunan "Noev Kovçeq" qəzetinə müsahibə verən məmur bu etimadsızlığın tezliklə aradan qalxacağına ümidini ifadə edib.

"Yeni Ermənistan hakimiyyətinin rusofob, qərbyönümlü olduğunu sübut edən bir misal varmı? Mənə faktlar lazımdır. Ermənistanın xarici siyasət kursu əvvəlki olaraq qalır. Qərblə və Rusiya ilə münasibətlər inkişaf edir. Düzdür, Kremllə müəyyən etimadsızlıq problemimiz var. Lakin bu problem yaxın zamanda öz həllini tapacaq" - deyər Qriqoryan bildirib.

Bəs Paşinyan Rusiyanın ar-

zulamadığı yüksək vəzifəli həmin məmurları vəzifədən götürmək tələbinə əməl edərmi? Edərsə, bu, sınıma nöqtəsi olacaqmı?

Politoloq Elçin Mirzəbəyli "Yeni Məsəvat"a bildirdi ki, haqqında cinayət işi açılan Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının baş katibi Yuri Xaçaturovun ölkəni tərk etməsinə icazə verilməsi, sabiq prezident Robert Köçəryanın həbsdən azad edilməsi Paşinyanın ictimai dayaqlarını ciddi şəkildə sarsıdıb. Bu azmış kimi, daha sonra Xaçaturov haqqında qərar ləğv edildi, Köçəryanın isə ölkəni tərk etməsinə qadağa qoyuldu. İndi də Rusiyanın tələb

etdiyi deyilən adamları vəzifədən çıxarması onun vəziyyətini həddən artıq ağırlaşdırır: "Doğrudur, Paşinyan bütün bunları məhkəmə hakimiyyətinin müstəqil qərarları ilə əlaqələndirdi. Amma təbii ki, bu iddia həqiqətdən çox uzaqdır və hər kəs nəyin baş verdiyinin yaxşı fərqindədir. Paşinyanın eyni şəxslərlə bağlı qərarını iki dəfə dəyişməsi onun çıxılmaz bir vəziyyətdə olduğunu, kütlə, qərb və Rusiyanın maraqları qarşısında seçim edə bilmədiyini göstərir. Bütün bunlardan sonra Armen Qriqoryan və David Sanasaryanın vəzifələrindən uzaqlaşdırılması Paşinyan üçün siyasi ölümə bərabər ola bilər. Ermənistanın

baş nazirinin belə bir addım atacağını gözləmirəm. Onun prezident Vladimir Putinlə görüşünün ağır keçəcəyini və fundamental məsələlərlə bağlı razılıq əldə olunmayacağını düşünürəm. Paşinyan çox güman ki, vaxt udmağa çalışacaq. Moskvanın isə ona bu imkanı tanımayacağını düşünürəm".

E. Mirzəbəyli hesab edir ki, Paşinyanın Rusiya səfərindən sonra Ermənistanda baş verən proseslərin dinamikasi çox güman daha da artacaq: "Ona qarşı irəli sürülən ittihamların intensivləşəcəyi də ehtimal olunur. Bu baxımdan Paşinyanın səfərinin qırılma nöqtəsi olacağı qənaətimdəyəm".

Politoloq Əhəd Məmmədli isə hesab edir ki, bu cür məlumatların Putin-Paşinyan görüşündən əvvəl dövrüyyəyə buraxılması Moskvanın mesajı da, Vaşinqtonun sabotajı da ola bilər. Moskva İrəvana mesaj verə bilər ki, ilk öncə bu güzəştlər edilməlidir. Vaşinqtonda İrəvanın Moskva qarşısında güzəştlərinin qarşısını almaq üçün əvvəlcədən bu cür dezinformasiyalar buraxa bilər: "Paşinyan Putin qarşısında güzəştlərə getmə onun xalq arasında nüfuzuna ciddi zərbə olacaqdır. Paşinyanı ilk öncə ayaqda saxlayan onun arxasında xalqın olmasıdır. Xalq ona yenilikçi, islahatçı qüvvə ola-

raq dəstək verir. Paşinyan da başlasa, Sərkisyan sayağı siyasət sürməyə həmin an onu dəstəkləyən xalq bu dəfə qarşısına çıxacaq. İnqilabdan sonra kütlə psixologiyası çox səbirsiz və deyişkən olur. Bu günün qəhrəmanı kütlənin gözü önündə sabahın xaini ola bilər. Paşinyan bunları bilməmiş deyil. Paşinyan istəyir ki, həm Rusiyanı həmdə onu hələlik dəstəkləyən xalqı razı salsın. Vaxt gəldikcə bu daha çətinləşir. Xalq bir tərəfdən Kremldə, digər tərəfdən Paşinyanın qarşısında tələblər qoyur. Erməni baş nazir odla su arasında qalıb. O, Putin qarşısında güzəştə getmə xalqı qarşısına alacaq əksi olsa Kremli qarşısını alacaq. Bu dəfə balanslı siyasət keçən deyil. Paşinyan Moskvanın dediklərini etməsə, bu, Ermənistan üçün yaxın gələcəkdə ciddi fəsadlar ola bilər. Bunu da Paşinyan bilməmiş deyil. Paşinyan siyasi fəaliyyətinin ən önəmli dövrünü yaşayır. Bu, İrəvanın mərkəzində populist çıxışlar etmək deyil. Paşinyan inqilabçı qiyafəsindən çıxıb siyasətçi qiyafəsinə qirib siyasi bacarıqlarını ortaya qoymalıdır. Fikrimcə, siyasi bacarıqlarını ortaya qoya bilməyəcək. Bu da Ermənistan da yeni böhran deməkdir. Bu isə Azərbaycanın tam xeyrinə olan situasiyanın yaranmasıdır. Ələlxüsus da Azərbaycan-Rusiya rəsmi görüşlərinin intensivləşməsi dövründə Ermənistan-Rusiya münasibətlərinin daha da gərginləşməsi heç şübhəsiz bizim xeyrimizə olacaqdır. Bu halda Azərbaycana torpaqlarını qaytarmaq üçün tarixi şans yaranacaq".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Məsəvat"

3 gün sonra Məhərrəm ayı başlayır. Sentyabrın 11-də Aşura günü qeyd olunacaq. Aşura günü ilə əlaqədar Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin Qazılar Şurası "Fətva" verərək Məhərrəmlik mərasimlərinin yalnız məscidlərdə keçirilməsinin vacibliyini bildirib. Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Məhərrəm ayında təxribata cəhdlərin ola biləcəyi ehtimalının mümkünlüyünü dilə gətirib.

Şeyx deyib ki, bunu edənlər "xaricdən tapşırıq alan və maliyyələşən bəzi qruplar"dır. Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsində (BŞBPI) də Məhərrəmlik ayı ilə bağlı Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi (DQİDK) ilə birgə tədbir keçirilib. Komitənin sədr müavini Seyavuş Heydərov bildirib ki, əvvəlki illərdə bir neçə dəfə qanunvericilikdə müəyyən olunduğu kimi mərasimləri məscidlərdən kənarında keçirmək tələbini pozma halları olub. Lakin o, ümid etdiyini deyib ki, bu il belə neqativ hallar baş verməz.

Deputat, "Azərbaycan" qəzetinin baş redaktoru Bəxtiyar Sadıqov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında deyib ki, bizim milli mənəvi dəyərlərimizdə dini dəyərlər xüsusi yer tutur: "Baxmayaraq ki, 73 il sovetlər dövründə yaşadığımız və bu dövr dinsizlik dövrü idi, ateizm təbliğatı gedirdi, məscidlər bağlanmışdı. Kommunist olanlar məscidlərə, dini ibadət yerlərinə gedəndə sərt cəzalandırılırdılar, hətta partiya sıralarından xaric edilirdilər. Orta məktəbdən tut-

Deputat Aşura narahatlığından danışdı

Bəxtiyar Sadıqov: "Əslində dinsiz radikallar var ki, müxtəlif dövlətlərə xidmət edir, ayrı-ayrı qruplardadırlar"

"Müxtəlif təxribat, terror hərəkətləri də ola bilər, ona görə də hüquq-mühafizə orqanlarının atdığı addımları anlayışla qarşılamalıyıq"

muş ali məktəblərə qədər hər yerdə dinin əleyhinə təbliğat aparılırdı. Bütün bunlar xalqımızın qəlbində Allaha inamı sarsıtmadı, xalq bu inamı qəlbində yaşatdı. Xalq dini untmadı, gizli də olsa dini ayinləri icra etdi. Xəlvət də olsa, məscidlərə, dini ibadət ocaqlarına getdi. Bu dəyərlər bizim içimizdədir və bunu bizdən almaq mümkün deyil. "Qırmızı terror"la bizi dindən ayrı sala bilmədilər. İndi isə heç mümkün deyil. Müstəqillik dövründə isə həqiqi demokratiya, həqiqi prularizmdir və şəxsiyyət azaddır. Bizim dövlətimizin rəhbərləri - prezident olduğu müddətdə mərhum Heydər Əliyev, indi isə cənab prezident İlham Əliyev məscidlərə, ibadət

yerlərinə baş çəkir, yeni məscidlərin tikintisi aparılır, bütün məscidlər təmir olunub. Fəaliyyət olan məscidlərin sayı xeyli artıb. Azərbaycanda insanlar istədikləri vaxt məscidə gedir, ibadət edir, namazını qılır, xütbələri dinləyir. Amma dini ayinlərin icrasında biz dünyəvi dövlətik. Dünyaya, Avropaya inteqrasiya edən dövlətik. Burada da bir norma olmalı, əndazə gözlənilməlidir. Məhərrəm ayında məscidə gedən orada mərsiyəyə qulaq asa, nəzirini verə, dini tədbirdə iştirak edə bilər. Əvvəllər şəbəkə şəklində yaranmış xalq tamaşaları din tərəfinə bir qədər nüfuz etməsi nəticəsində zəncir vurmaq, baş yarmaq, məscidlərin kənarlarına çıxıb yolları bağlamaq,

çadırlar qurmaq kimi ənənələri ortaya çıxarıb. Belə hərəkətlər bugünkü Azərbaycana yaraşmır. İslam dinində bu ayinlər əvvəldən bu şəkildə olmayıb. Sonradan qondarılmış, şişirdilən mərasimlərdir. İlk növbədə övladlarımızı qorumalı, onları dini ayinləri necə icra etmək lazım olduğu barədə maarifləndirməliyik. Qəbul olunmayan, İslama yaraşmayan hərəkətlərə yol verilməməlidir. Çox yaxşı bir haldır ki, şeyximizin təşəbbüsü ilə illərdir ki, zəncir vurmaq, baş yarmaq əvəzinə qanvermə aksiyası keçirilir. Bu praktika bir çox dünya ölkələrinə də yayılıb. Əgər Məhərrəmlik vaxtı savab iş görmək istəyirsənsə, ən yaxşısı qan verməkdir.

Azərbaycan müharibə vəziyyətində olan dövlətdir. Əsgərlərimiz tez-tez yaralanır, travma alır. Ümumilikdə qana ehtiyacı olan xəstə insanlar var. Qan həmin insanlar, əsgərlərimiz üçün vacibdir. Qan verənlər də savab

qazanır, ehtiyaclar da qarşılanır. Nümayişkarənə küçələrə çıxmaq, haray-həşirlə küçələrə çıxmaq bu kimi addımların vaxtı keçib. İslam dini kimi minə özünə xəter-xəsəret olmayıb. Sonradan qondarılmış, şişirdilən mərasimlərdir. İslam dini insanın özünə əziyyət verməsinə qəbul etmir. Qəbul olunmayan bir işi Aşura günündə təkrar etmək nəyə gərəkdir?"

Deputat Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin verdiyi "Fətva"ya riayət olunmasının vacib olduğunu bildirdi. Hər kəsi həmin fətva əmələ gətirdi: "Övladlarımızı, gənclərimizi bu ruhda tərbiyə edib dinini sevməklə bağlı, dini ayinləri necə icra etməklə bağlı maarifləndirməli, münasib formasını onlara aşılmalıyıq".

Bəxtiyar Sadıqov deyir ki, Nardaranda, Gəncədə baş verən hadisələr və bu hadisələrin araşdırılması göstərib ki, Azərbaycanda dini-radikal qruplar var: "Əslində dinsiz radikallar var ki, müxtəlif dövlətlərə xidmət edir, ayrı-ayrı qrup-

lardadırlar. Onlar din pərdəsi altında gizlənmiş və antiəzərbaycançı şəbəkəyə xidmət edən insanlardır. Kütləvi tədbirlər zamanı, xüsusən Məhərrəmlik ayı ərzində bu cür tədbirlər keçirilən vaxtlar onlar öz əməllərini həyata keçirməyə çalışırlar. Müxtəlif təxribat, terror hərəkətləri də ola bilər. Azərbaycanın hüquq-mühafizə orqanları bu məqamları heç vaxt nəzərdən qaçırmırlar. Ona görə də hüquq-mühafizə orqanlarının atdığı addımları anlayışla qarşılamalıyıq. Hüquq-mühafizə orqanları Azərbaycan vətəndaşlarının asayişini təmin edir, təhlükəsizliklərini qoruyurlar. Əgər bu gün Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsi, Dini Komitə açıqlama verib ayinlərin küçələrdə icrasının məqsədəuyğun olmadığını açıqlayırlarsa, vətəndaşlar buna riayət etməlidirlər. Azərbaycana qarşı hər hansı bir qəsdin alınmasında da vətəndaş kimi iştirak etməliyik".

□ **E.MƏMMƏDLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

BŞİH Binəqədidə zeytunluqdakı qanunsuz hasarları sökdü

"Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti tərəfindən paytaxtın rayonlarında aparılan abadlıq-quruculuq, zəbt olunan torpaq sahələrinin və yaşıllıqların hasarlarının sökülərək ərazinin təmizlənməsi, həmin yerdə abadlıq işlərinin yaradılması, vətəndaşları narahat edən amillərin aradan qaldırılması istiqamətində işlər davam etdirilir". Bu barədə musavat.com-a BŞİH-dən məlumat verilib.

Xəbərdə qeyd edilir: "Vətəndaşlardan daxil olmuş çoxsaylı müraciətlər əsasında Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətində yaradılmış xüsusi Komissiya tərəfindən Binəqədi rayonu 6-cı mikrorayon ərazisindəki zeytunluq adlanan ərazidə, "Heydər" məscidinin yaxınlığında araşdırmalar aparılıb. Yaşıllıq ərazisində bəzi işbazlar tərəfindən qeyri-qanuni olaraq ərazinin zəbt olunaraq hasarlanması, müxtəlif şəxslərə satılması və bəzi yerlərdə mövcud zeytun

ağaclarının kəsilməsi, yaşıllıqların məhv edilməsi faktları üzə çıxarılmışdır.

Bununla əlaqədar Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti Binəqədi Rayon İcra Hakimiyyəti ilə birgə texnika və işçi qüvvəsi cəlb olunmaqla zeytunluq ərazisində, ümumilikdə 3 ha sahədə müxtəlif şəxslər tərəfindən qanunsuz zəbt olunmuş 16 ayrı-ayrı torpaq sahəsinin hasarları sökülmüş, ərazi tikinti materialları və tullantılardan təmizlənməmişdir. Bu ərazidə yeni ağacların ekilərək yaşıllıqların bərpa olunması ilə bağlı işlərə başlanmışdır. Park ərazisinin qanunsuz olaraq hasarlanması və yaşıllıqların məhv edilməsi ilə bağlı hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət olunacaqdır.

İlk növbədə vətəndaşların istirahətinin səmərəli təşkili, onları narahat edən amillərin aradan qaldırılması, sosial şəraitinin yaxşılaşdırılması, ümumilikdə isə paytaxtımızı daha da gözəlləşdirmək olan bu tədbirlər Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti tərəfindən ardıcıl olaraq davam etdiriləcəkdir".

□ **Musavat.com**

Sentyabrın 7-də Teh-randa Türkiyə, Ru-siya və İran prezi-dentləri arasında zirvə görüşü baş tutub. Sammitdən öncə Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın iranlı həmkarı Həsən Ruhani və ardınca Rusiya prezidenti Vladimir Putinlə təkbətək görüşü keçirilib.

Strateq.az xəbər verir ki, zirvə görüşündə ilk geniş çıxışı Putin edib. O, İdlidə müxtəlif terror qruplarının olduğunu və onların zərərsizləşdirilməsinin vacibliyini deyib. Putin bildirib ki, böhranın ağrısız həll edilməsi vacibdir: "Davamlı sülhün bərqərar olması üçün çox işlər görülməlidir, insanlar yavaş-yavaş barışa doğru addım atır. Beynəlxalq birlik də buna dəstək olmalıdır. Bizim əsas məqsədimiz terrorçuları təmizləməkdir. Onların mülki şəxslərin arxasına sığınaraq, Suriyanın qanuni hakimiyyətinə qarşı fəaliyyətinə yol vermək olmaz".

Putin çıxışında bir çox məsələlərə də toxunub. O, əmin olduğunu bildirib ki, bu görüşdən müsbət sonluqlar alınacaq.

Putindən sonra isə Ruhani sözü türk həmkarı Ərdoğanla verib.

Türkiyə lideri Ərdoğan vurğulayıb ki, Astana razılaşmasına sadıq qalınmalıdır. O, ümid etdiyini bildirib ki, bu görüşdə arzulanan nəticələr əldə ediləcək: "Biz Afrin və digər bölgələri terrorçulardan təmizlədik. Məqsədimiz qaçqınların evlərinə təhlükəsiz qayıtmalarını təmin etmək idi, bunu da etdik. Ancaq zamanla gərginliyi məqsədlə artırmaq var. Türkiyə olaraq biz Astana razılaşmasının riskli halda gəldiyini görürük. İdlidə bizim üçün həm də bir milli təhlükəsizlik məsələsidir".

Ərdoğan qeyd edib ki, İdlidə hər hansı bir hücum böyük fəlakətə yol açacaq, böyük köç olacaq: "Oradan milyonlarla insan bizim sərhədimizə sığınacaq. Biz əsla İdlidin qan gölünə dönməsini istəmirik. Bunun üçün də İran və rusiyalı dostlarımızdan dəstək gözləyirik. Burada baş verəcək toqquşma böyük qətləmə, qana, köçə səbəb olacaq. Biz bunu istəmirik. Biz Suriyada vəziyyət normallaşana qədər varlığını davam etdirəcəyik".

Ərdoğan İran və Rusiya liderlərinə İdlidəki vəziyyətlə bağlı təklif verib. O deyib ki, İdlidəki müşahidə məntəqələrini genişləndirmək, liberal müxaliflərə həmin məntəqələrdə yer vermək olar: "Sizlərdən bizim də həssaslığımızı anlayacağınızı gözləyirik".

Ərdoğan PKK/YPG-nin fəaliyyətinə də toxunub və ABŞ-ın bu qrupa dəstəyini pisləyib. Eyni zamanda Suriyada kimyəvi silah tətbiqinə də toxunub.

Türkiyə lideri bundan sonrakı zirkənin Rusiyada baş tutacağına vurğulayaraq, deyib ki, həmin zirvəyə böyük ümidlərlə gedəcəklərinə inanır.

İran prezidenti Ruhani isə çıxışında deyib ki, Suriyada məqsədləri sülh və barışıqdır: "Biz Suriyada böyük mərhələdən keçdik. Ən önəmli odur ki, artıq terrorçu qrupları danışırdıran, onları qoruyan ölkələr artıq əvvəlki mövqelərini itiriblər. ABŞ və sionist qruplar terrorçulara silah verdi, onları dəstəklədilər, ancaq görürük ki, artıq onlar

çökür. Onlar məqsədlərinə çatma bilməyəcək. Bu, önəmlidir.

İndi Suriyada iki vacib məsələ var: Qalan terrorçuların zərərsizləşdirilməsi; Suriyada yeni dönmənin başlanması, konstitusiyanın qəbulu, demokratik, sivil dövlət sisteminin yaradılması...".

Ruhani deyib ki, İdlidə məsələsini elə həll etmək gərəkdir ki, orada nə terrorçu qalsın, nə də

alib. O qeyd edib ki, Suriyanın ərazi bütövlüyü tam təmin edilməli və qanuni hakimiyyət bütün ərazilərinə nəzarət etməlidir: "Prezident Əsəd Suriyanın gələcəyi üçün qurulan Ana Yasa Komitəsində kimlərin təmsil olunacağını siyahısını verib. Müxaliflər də bu siyahını konkretləşdirib, verməlidir. Bu, Suriyanın gələcəyinin, onun

mənin 3-cü maddəsinə etiraz edib və bildirib ki, burada "atəşkəs" sözü açıq yazılmalıdır: "Bu söz əlavə olunarsa, daha yaxşı olar".

Putin isə bununla razılaşmayıb. O, bunu ərazidə terrorçu qrupların fəaliyyəti ilə əlaqələndirib: "Həmin bəndədə hər üç ölkənin məsuliyyəti aydın göstərilir".

Ərdoğan isə belə olan hal-

Suriyanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləyir və bu ölkədə terrorizmə son qoyulmasını istəyir. Digər tərəfdən İdlidə ətrafında yaranan gərgin vəziyyət Türkiyəni haqlı olaraq narahat etməyə başladı. Çünki İdlidə 3 milyon suriyalı yaşayır, ora davamlı bombardman olursa xeyli mülki vətəndaş öləcək və qaçqınlar Türkiyəyə axın edəcəklər. Məsələnin başqa tərəfi də

Üçüncüsü, Ərdoğan izah etməyə çalışdı ki, İdlidə kimyəvi silahlardan istifadə edilərsə, bu hər şeyin sonu olacaq. Yəni Ərdoğan Qərb ölkələri kimi kimyəvi silahlardan istifadə mövzusunda həssas yanaşdığını göstərdi. Bəşər Əsəd rejiminin və ya terrorçuların kimyəvi silahlardan istifadə etməyəcəyini təminatı yoxdur.

Dördüncüsü, Ərdoğan Rusiya və İran prezidentlərinə

Tehran görüşündə Ərdoğanla

Putin arasında gərginlik yaşandı

Türkiyə prezidenti yekun bəyannamədə İdlidə bağlı "atəşkəs" sözünün açıq yazılmasını istədi, Rusiya prezidenti isə bununla razılaşmadı; **Elxan Şahinoğlu**: "Bu görüşdə aparılan müzakirələr göstərdi ki, Türkiyə-Rusiya-İran birliyi çox kövrəkdir"

xalq əziyyət çəksin: "İdlidə bütün terrorçulardan təmizlənməlidir. Bu terrorçular mülki şəxslərin arxasında gizləniirlər. Bütün çabalarımız buna yönəlməli, xalqı qorumağıdır".

O, Fəratın sahilində ABŞ-ın dəstəklədiyi YPG qüvvələrinin də problem olduğunu deyib: "Burada da problemlər var. Bu da ABŞ-ın yaratdığı problemdir. Bizim istəyimiz Amerikanın bu bölgəni tərk etməsi, bütün xalqların yurdlarına rahat qayıtmaqlarıdır".

Ruhaniden sonra yenidən söz alan Ərdoğan İdlidəki bombardmanın dərhal dayandırılmasını istəyib: "Çünki artıq oradan köç başlayıb, bizim sərhədimizə doğru gəlirlər. Bizim artıq qaçqın qəbul etmək limitimiz dolub, biz onları yerləşdirə bilməyəcəyik. Buna bizim nə gücümüz, nə də imkanımız var. Ona görə atəşkəs əldə olunmalı və bundan sonra birgə tədbirlər planı hazırlaya və müvafiq addımlar atmalıyıq. Bizim son sözümüz atəşkəsin dərhal həyata keçirilməsidir".

Bundan sonra Putin söz

ərazi bütövlüyünün və sair məsələlərin təminatı olacaq. Bundan başqa, həm hərbi, həm də diplomatik əlaqələr bir-biri ilə əlaqələndirilməlidir. Hazırda Suriyada yenə də terrorçular qalır, onlar hər an hər addım ata bilərlər. Biz onlara qarşıyıq, onlara imkan vermə bilmərik. O üzdən müzakirələr davam etməlidir".

Bundan sonra Ruhani bir daha deyib ki, elə edilməlidir ki, həm terrorçular ayaq açmasın, həm də xalq zərər görməsin: "Bunun üçün mütəxəssislərimiz daha çox işləməlidir. Məsuliyyətimiz çox böyükdür. Hamımız çalışmalıyıq ki, Suriyanın konstitusiyası yenidən yazılsın, artıq burada qanuni yolla hakimiyyətin təminatı həllini tapsın".

Sonda Ərdoğan bir daha söz alaraq, növbəti dəfə atəşkəsdən danışıb: "Biz bu gün burada atəşkəs əldə edərsək, bu, zirkənin qələbəsi olacaq, xalq rahatlanacaq...".

Sonda Ruhani Tehran bəyannaməsi haqda məlumat verib.

Ancaq Ərdoğan bəyanna-

da deyib ki, zirvədən bütün terror qruplarına, o cümlədən YPG-yə də silahları yerə qoymağa çağırış edilməlidir. Ruhani bu məsələdə ona dəstək verib və belə bir çağırış edib.

Bununla da zirvə yekunlaşdı və 12 maddəlik Bəyannamə qəbul edildi.

Bundan sonra liderlər mətbuata birgə açıqlamalar veriblər.

Dünyanın diqqətlə izlədiyi sammitdən dərhal sonra müxtəlif fikirlər meydana çıxıb. Xüsusilə Qərbin hər üç ölkəyə qarşı tətbiq etdiyi sanksiyaların əsas müzakirə mövzusu olmasa ciddi suallar doğurub.

Qərb Universitetinin Təbiiqə Politologiya Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a sammitin nəticələrini bu cür şərh edib: "Türkiyə, Rusiya və İranın iştirakı ilə bağlı xeyli müddətdir "Astana prosesi" cərəyan edirdi. Bu prosesi davam etdirmək çətin idi. Çünki Rusiya və İran Suriya rejiminə dəstək verir, Türkiyə isə Bəşər Əsədi qanuni prezident saymır. Buna baxmayaraq, hər 3 dövlət

var. Suriya ordusu İdlidə nəzarət altına aldıqdan sonra Türkiyə ordusunun Suriyadan çıxarılmasını daha qətiyyətlə tələb edəcək. Hazırkı şərtlər daxilində isə bu Türkiyənin maraqlarına cavab vermir. Çünki Türkiyə ordusu Suriyanın Qərb bölgələrini tərk etsə, həmin ərazilər terrorçu PKK-ya bağlı qrupların nəzarəti altına keçəcək. Üç ölkənin prezidenti bu şərtlər daxilində Tehrandə görüşdülər. Türkiyə Cümhurbaşkanı Rəcəb Tayyib Ərdoğan ölkəsinin qırmızı cizgilərini rusiyalı və iranlı həmkarlarına anlatmağa çalışdı. Ancaq məndə belə təəssürat yaranı ki, Ərdoğanın narahatlıqları diqqətə alınmadı. Ərdoğanın Tehrandə Rusiya və İran prezidentləri qarşısındakı çıxışından gəldiyim nəticələr bunlardır:

Birincisi, Ərdoğan Rusiya və İranla dostluğu vurğuladı, ancaq Türkiyənin maraqları nəzərə alınmadan İdlidin vurulmasının Ankaranın Astana prosesindən uzaqlaşma biləcəyi ilə nəticələnməyinə eymam vurdu. Çünki hava bombardmanları nəticəsində həm xeyli mülki vətəndaş öləcək, həm də milyonlarla suriyalı yenə Türkiyəyə axın edəcək. Ona görə də Ərdoğan İdlidə bağlı yeni üçlü plan hazırlanana qədər Rusiyaya atəşkəs təklifi etdi və bu təklifi döz 3 dəfə söz alaraq təkrarladı. Putin Ərdoğanın bu təklifinə xeyli dirəndi, atəşkəsə razılaşmadı. Ərdoğan güzəştə gedərək, "onda heç olmasa İdlidə terrorçulara silahları buraxmasına çağırış edək" təklifini irəli sürdü. Putin bu dəfə etiraz etmədi. Bu o deməkdir ki, Rusiya İdlidə bombardman ideyasından vaz keçməyib.

İkincisi, Rusiyanın İdlidə yaxın hərbi bazalarının təhlükəsizliyinə təminat veririk, Suriyanın silahlı müxalifəti həmin bazalara hücum etməyəcəklər. Ancaq buna da Kreml inanmır.

Amerikadan şikayət etdi. Ərdoğan Amerikanın terrorçu kürd təşkilatlarına tonlarla yük daşdığını vurğuladı. Ərdoğan bunu İran və Rusiya prezidentlərinə ona görə xatırladı ki, onlar da Amerika kimi terrorçu kürd təşkilatlarına dəstək verməyi ağıllarına gətirməsinlər. İran və Rusiya prezidentlərinin Ərdoğanın qırmızı cizgilərini diqqətə alacağını yaxın gələcəkdəki proseslər göstərəcək. Məsələni qəlizləşdirən budur ki, bombaların ağı olmur, terrorçu ilə müxalifət və mülki vətəndaş arasında fərq qoymur, hamını qırır. Türkiyənin İdlidə terrorçularla silahlı müxalifəti necə ayracağı da asan məsələ deyil. Tehran görüşü Astana prosesi üçün ciddi sınaqdır. Maraqlıdır ki, Ərdoğan nitq söylərkən Rusiya prezidenti Vladimir Putinin iranlı həmkarından fərqli olaraq gözləri türkiyəli həmkarında deyil, əvvəlcədən hazırladığı məntdə idi. Tehran görüşü göstərdi ki, Türkiyə-Rusiya-İran birliyi çox kövrəkdir. Əslində Tehran görüşü canlı yayımlanmamalı idi. Prezidentlər bir-birini salamlayandan sonra görüş qapalı müstəvidə keçirilməli idi. Rusiya tərəfi iddia edir ki, İran televiziyasının prezidentlərin görüşünü canlı yayımlayacağı əvvəlcədən razılaşdırılmamışdı. İran tərəfi də səhv etdiyini boynuna alır. Ancaq Tehran efiri qəsdən də açıq tuta bilərdi. Məqsəd Türkiyə ilə Rusiya arasında İdlidə bağlı fikir ayrılığını ortaya qoymaq idi. İran prezidenti Ərdoğanla Putin arasındakı mübahisəyə qarışmadı".

Politoloq bu görüşdə Qərb tərəfindən hər üç ölkəyə qarşı tətbiq edilən sanksiyaların müzakirə edilməməsi ilə bağlı bunları dedi: "Bu, Tehrandə müzakirə predmeti deyildi. Görüşün müzakirə mövzusu sadəcə İdlid idi".

□ Cavanşir ABBASLI, "Yeni Müsavat"

Sərhədləri aşan melodiya

Xalid KAZIMLI

Biz millət olaraq "Yaxşı nədir, pis nədir" sualının cavabını düzgün müəyyənləşdirə bilməyən topluluq. Bəzən aksiomlar üzərində də mübahisə edirik.

Məsələn, hələ 200 il öncədən isbat olunub ki, üzərində yaşadığımız planet kürə formasındadır, gəmiyə minib şər-qə gedərsən, aylardan sonra qərb tərəfdən gələrsən. Amma zaman-zaman bu xüsusda da mübahisə edənələr olur.

Eləcə də din və dövlətin bir-birindən ayrı olması məsələsi... Bunları ayıranlar ideal dövlət idarəetməsi və rahat cəmiyyət qurublar. Biz hələ dartışıyıq.

Tez-tez olur ki, hər hansı məsələ ilə bağlı cəmiyyətin müxtəlif qruplarının arasında qarşıdurma, fikir müxtəlifliyi yaranır. Bu, əlbəttə, normaldır. Amma bu mübahisələr pambığın ağ və yumşaq, mazutun qara və iyli olması üstündədirsə, anormal mübahisədir. Normal cəmiyyətlər bunu müzakirə belə etməzlər.

Çox işimiz belədir. Dövlət müstəqilliyinin alternativsizliyi, dəyərli və əvəzsiz nemət olması dünyanın heç yerində mübahisə doğurmur. Bizdə isə bu xüsusda populyar kontr-suallar var: "Guya indi yaxşıdır? Müstəqil olduq, neylədik? Rusun vaxtında bundan pis idi?"

Hələ minlərlə başqa cür düşüncələr də var: "Sovet dövründə din-imanımız əldən getmişdi. Şəriətə dönməsək, xeyri yoxdur".

Bu cür fikirləşənlər də dövlət müstəqilliyinin əleyhinə olanlardır, Azərbaycanı İranda bir parçası olaraq görünlərdir.

Hər şeyə mız qoyanların da dərdi bir başqadır. Bir şeyi də bəyənənlər...

Bu cür adamlar sırf siyasi konyukturdan çıxış edirlər. Əgər elmi müstəvidə, ictimai-siyasi mühitdə, idman sahəsində, mədəniyyət sektorunda mühüm bir hadisə baş verirsə, nəsə proses gedirsə, "mızqoyanlar" dəstəsi baxır, ölkəni idarə edənlər hansı mövqedədir, əgər onlar hadisəni və prosesi dəstəkləyir və təqdir edirlərsə, bunlar onun əksinə çıxırlar, yox, iqtidar komandası baş verənlərə qarşıdır, o zaman onlar mütləq təqdir edir, müdafiəyə qalxırlar.

Belə hallar yüz dəfə olub. Eləcə də gedir.

Məsələn, son günlər İran dövlətinin tərkibindəki Azərbaycanı bir mahnı olduqca populyarlaşdırıb. O taylı-bu taylı bütün Azərbaycan "Səni deyirlər" deyir.

Bu o qədər də hikmətli sözləri olmayan, ancaq kifayət qədər şən-şaqraq, ritmik melodiya olan bir mahnıdır. Sırf bu üzəndən o mahnı çox populyarlaşdırıb, dillərə düşüb, bir qədər də siyasi mahiyyət daşıyan trendə çevrilib.

20 il bu hakimiyyətə işləyəndən sonra qəfildən xarici ölkəyə sığınmış dissidentə döndən sabiq diplomat Arif Məmmədov sosial şəbəkədə status yazaraq bu ritmik melodiyayı "primitiv" adlandırır, ona qulaq asanların, bəyənənlərin deqradasiyaya uğradığını bəyan edir.

Niyə, həmvətən, niyə primitiv olur, nədən bu, deqradasiya göstəricisi sayılır?

Milyonlarla soydaşımız bu cür ritmlərin sədası altında böyüyüblər, bu ritm onların sümüyünə, iliyinə, qanına hopub, alt şüurlarına həkk olub. Bu, Urmiya gölü ətrafında yaşayan Qarapapaq türklərinin milli oyun havasıdır, bizim yalıdır. İndi birdən-birə bu şənlik-şadlıq havası populyarlaşdırılsa, nədən buna qıcıqlanmalıyıq?

Əksinə, sübut olundu ki, 200 ildən artıq ayrılığa, iki Azərbaycan arasındakı 70 illik "dəmir pərdə"yə baxmayaraq xalq düşüncə, zövq, adət-ənənə, dil-din baxımından bir-birindən çox da uzaq düşməyib. Adı bir mahnının Arızın o tayında və bu tayında eyni zamanda milyonlarla insanın sümüyünə düşməsi göstərdi ki, ən azı sümük eynidir...

Bu, adi zövq məsələsi deyil. O qədər bu sayaq melodiya olur ki, bir yerə qədər populyarlaşır, bir-iki mövsüm toylarda çalınır, sonra unudulub gedir. Amma "Səni deyirlər" in sədası bütün sərhədləri aşdı. Ona görə ki, burada bir az da başqa söhbət, milli özünüdərk məsələsi var.

İndi bəziləri nədən buna qarşı çıxır, gözdən salmaq, hətta ora-bura bağlamaq istəyir?

Kimse bu melodiyayı sırf sənətçi zövqüylə qiymətləndirməyə çalışırsa, əbəs zəhmət çəkməsin. Etnomusiqinin elə nümunələri var ki, bütün dünyada sevilir. Yüksək musiqi zövqü odur ki, Şopenin "Yağış valsı"ndan zövq ala bildiyin kimi, "Qoca qartal"dan da, Ukrayna çastuşkalarından da, eləcə də "Cipsi Kinqs" in "Amor mia"sından da həzz alasan.

Yoxsa özünü küləri xor görmək, yadellilərin hər şeyini "bəh-bəh" deyər göyə qaldırmaq ali zövq nişanəsi deyil, qınından çıxıb qınıni bəyənənməyən nankor tısbığa adətdir.

Azərbaycanda siyasi məhbuslara beynəlxalq qurumlar tərəfindən edilən maddi yardımların mənimşənildiyi barədə zaman-zaman iddialar səslənir. Siyasi məhbus ailələrinin də bununla bağlı etirazlarının şahidi az olmamışıq. Məhbus ailələrinə gələn yardımların ya tam olaraq, ya da böyük bir qisminin mənimşənildiyi hər zaman gedən müzakirələr sırasındadır.

da qeyd edib ki, siyasi məhbuslar yalnız öz ailələrindən yardım alırlar. Onun məhz bu fikri daha çox diqqət çəkib. Buna səbəb də Azərbaycanda bir sıra təşkilatların siyasi məhbus siyahıları hazırlayıb, onların adlarına xarici təşkilatlardan yardımlar almalarıdır. O zaman bir sual meydana çıxır.

Siyasi məhbuslara edi-

dirmayanlar vardırsa, Allah onların öz cəzalarını versin. Bizə bir neçə dəfə bu işi təklif ediblər, amma əminliklə demişik ki, biz bu işlərlə məşğul olmayacağıq. Bu hökumətdən şəffafıq tələb edən insanların özləri də şəffaf olmalıdır. Bunlara nə qədər pulun gəldiyini, hansı məhbusa nə qədər göndərildiyini

vab verə bilməyəcəklər. Çünki siyasi məhbusun hansı kriteriyalara cavab verməli olduğunu bilmirlər. Bu baxımdan belə problemlərin yaranmasının ilk səbəbkarları siyahı tərtib edənlərdir. Bu siyahılara düşənlərin günahı yoxdur. Burada hakimiyyətin də günahı az deyil. Çünki 2013-cü ilə qədər hüquq müdafiəçiləri

Hüquq müdafiəçilərindən şok açıqlamalar

Novella Cəfəroğlu: "Emin Hüseynovla görüşəndə o dedi ki, siyasi məhbuslar üçün pullar göndəririk"
Mirvari Qəhrəmanlı: "Ölkədə həm siyasi mühacir, həm də siyasi məhbus alveri gedir"

Son olaraq, bu məsələ hüquq müdafiəçisi Samir Ağayevanın "Amerikanın səsi"ne verdiyi müsahibədən sonra gündəmə gəlib. Hüquq müdafiəçiləri tərəfindən siyasi məhbus kimi tanınan şəxslərin ailələrinə edilən yardımların əsas iştirakçılardan olan S. Ağayeva həmin ailələrin maddi durumlarının çox acınacaqlı olduğunu söyləyib.

Sitat: "Siyasi məhbus ailələrinin maddi və mənəvi durumu çox acınacaqlıdır. Əsasən də rayonlarda yaşayan ailələr çox ağır durumdadır. Çünki siyasi məhbusların qadınlarının çoxu işləmir, evdar qadınlardır, körpə uşaqları var. Bu səbəbdən onların maddi durumu çox çətinidir. Siyasi məhbus ailələrinə yalnız ictimai aksiyalar çərçivəsində yardımlar edilir. Məsələn, hansısa bir kitab aksiyaları, ya da məktəbli uşaqlara yardım aksiyaları çərçivəsində yardım edilir. Hansısa QHT-lərin və başqa təşkilatların siyasi məhbus ailələrinə yardımı barədə mənim xəbərim yoxdur".

Hüquq müdafiəçisi onu

lən maddi yardımları kimlər "yeyir"?

Hüquq müdafiəçisi Novella Cəfəroğlu "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, indiyə qədər heç bir fondan bir qəpik də pul almayıblar: "Biz fondların pulları ilə heç kəsə yardım etməmişik. Bizim uşaqlardan da həbsdə olanlar olub. İmkənimiz çatanda öz cibimizdən 5-10 manat onlara yardım edirdik. İndi də imkanımız olanda kiminsə ailəsinə köməklik göstəririk. Amma bilirik ki, 30-a yaxın fond bir neçə illərdir siyasi məhbusların ailələrinə, onların vəkillərinə pullar ayırıb. Getdikcə siyasi məhbus siyahıları genişlənir. Bu pullar kimə çatır, kimin əlində cəmləşir, bunu onların Allahı bilsin. Məhbus ailələrinə köməklik göstərdiklərini də eşitməmişik. Amma bunun az və ya çox olduğunu bilmirik. Bu dəfə Strasburqda Emin Hüseynovla görüşəndə o dedi ki, siyasi məhbuslar üçün biz pullar göndəririk. Əgər onların Allahı varsa, siyasi məhbusun adına pullar alıb onu ailəsinə çat-

açıqlamaladırlar. Buna görə hökumət sizi həbsxanaya salası deyil ki? Bunlar hər şeyi gizlətdikləri üçün belə hallar yaranır. Bəlkə az pul göndərirlər, biz bilmirik axı. Heç kəsi suçlamaq olmaz. Əgər şəffaf olub desələr ki, bu qədər pul göndərilib, o zaman onları başa düşmək olar. Siyasi məhbus ailələrinin bundan şübhəli qalmalarına əsasları var".

Digər hüquq müdafiəçisi Mirvari Qəhrəmanlı siyasi məhbus siyahılarında yaranan problemlərin maddi yardım məsələsindən qaynaqlandığını düşünür: "Biri həbs edilən kimi onu dərhal siyasi məhbus adlandırmaq olmaz. Yerindən duran özünü hüquq müdafiəçisi adlandırır. Bu gün palaz-palaz siyasi məhbus siyahıları hazırlayanlardan kimlər bütün məhkəmələrdə iştirak ediblər, araşdırmalar aparıblar? Onların hazırladıqları siyahıları beynəlxalq təşkilatlar heç əvvəldən sona qədər də oxuya bilmirlər. Onlardan soruşsanız ki, bu siyahıları hansı kriteriyalar əsasında hazırlayıblar, inanın ki, ca-

siyasiləri müdafiə edə bilirdilər. Bu cür hallar da yoxdur. Lakin 5 il öncə QHT-lərə, hüquq müdafiəçilərinə qarşı başlanılan təzyiqlərdən sonra bu cür hüquq müdafiəçiləri meydana çıxdılar, belə siyahılar hazırlamağa başladılar. Donor təşkilatlar da həmin vaxt ölkədən gəldilər. Nəticədə siyasi məhbuslara ayrılan maddi yardımlar da dayandı. İndi isə bilinmir ki, bu yardımları kim alır, nə qədər alır, necə xərcləyir. Bu yardımları ayıranlar siyasi məhbusların ailələri ilə də maraqlana bilmirlər ki, bu pullar çatıb, ya yox. Çünki onların fəaliyyətlərinə ölkədə qadağa qoyulub. Adlarını çəkmədiyim elə insanlar var ki, hazırladıqları hesabatlar insanı dəhşətə gətirir. Hətta siyasi mühacirlərlə bağlı belə pullar alınır. Bu şəxslər mühacir amilindən belə qazanc əldə etməyə çalışırlar. Təəssüf ki, bu gün hüquqları müdafiə ediləməli olan insanların taleyi qeyri-şəffaf fəaliyyətlə məşğul olanların əlində qalıb. Partiyalar əməlli-başlı müdafiə qurmur, aradabir gedib məhkəmələrin qabağında şəkil çəkdirirlər. Siyasi məhbuslar görməlidirlər ki, mənsub olduqları partiya və ya qurum onların ailələri, uşaqları ilə maraqlanırsın. Amma bunları görmürlər. Nə siyasi məhbusların müdafiəsi gördüyüm kimidir, nə də onlara ayrılan vəsaitlərin xərclənməsi gördüyüm kimidir. Sosial şəbəkələrdən tez-tez bununla bağlı xoşagəlməz halların şahidi oluram. Eyni zamanda Novella xanımın yanına gəlib öz şikayətlərini edən məhbus ailələri də var. Ayrılan pulların miqdarını heç kim bilmir. Amma hər kəs onu da bilir ki, pullar ayrılır, lakin çatdırılmır. Bu pulları kimin aldığı isə qaranlıq məsələ kimi qalmaqdadır. Hökumətin günahı ucbatından bu gün ölkədə həm siyasi mühacir, həm də siyasi məhbus alveri gedir".

□ **Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"**

Pulu xərcləmək məsuliyyət yaradır

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

“İnsan içində doğulub böyüdüğü istənilən ədalətsizliklə barışmağa hazırdır”

(Mark Tven)

Azadlıqların çərçivəsi daraldıqca adamlar hər bir əşyada dövlətçiliyə-zada hansısa təhlükə görməyə başlayırlar. Deyir, məktəbli bazarında şpris formasında qələm satılmış. Guya bu yolla uşaqlarımıza narkomaniya təbliğ edilir. Niyə? Bəyəm şpris tibbin, həkimlik sənətinin təbliği sayıla bilməz? Karın könlündəki, necə deyirlər... Hələ gülməşəkar ekspertlər həyəcan təbili, təşviş zurnası, nə bilim, oyanış kontrabası çalmışlar. Şpris formasında qələm narkomaniya təbliğatıdırsa, o zaman təbəşiri də yığırdırın - tozu heroinə bənzəyir. Kimya laboratoriyasında spirt olmasın, uşaqlara alkoqolizm təbliğatıdır. Bədən tərbiyəsində tullanmaq öyrədilməsin, ölkədən qaçışın simvoludur. Hara qədər istəsən bu siyahı uzadıla bilər. Əlimizdə deyilmi? Qorxumuz da gözümüzdə. Həyəcandan böyümüş gözlərlə həyata baxmaqdayıq.

Sözgelişi, bu məktəb əşyalarının toplu olaraq “ləvazimat” adlanmasına da mən mız qoymaq istəyirəm. Çox axmaq, ağır sözdür. Dilimizin ahəng qanununa da uymur. “Ləvazimat” deyib qurtarana qədər məktəblinin qusmağı gəlir. Aşura yaxınlaşır, bir iradım da “inanclı” sözünə aiddir. “Dindar” yazmaq olmazmı? Yoxsa elə çıxır dinə sitayiş etməyənlər ümumən inamsız adamlardır, heç nəyə və heç kimə inanmırlar. “Bir ateist tanıyıram, özünə də inanmır” - təxminən belə. Yeri gəlmişkən, hər dini mərasimlər, bayramlar öncəsi hüquq-mühafizə orqanlarından alınan xəbərlərdəki “Polisin Aşura iclası”, “Təhlükəsizlik qüvvələri Ramazan münasibəti ilə beyanat verdi” cümlə və başlıqları adamın canına vicvəcə salır. Sanki İraqda yaşayırsan. O qədər gərginliyə ehtiyac yoxdur. Rahat olun.

Dilçilik problemlərinin diqqət mərkəzimizə gəlməsi son çağlar medianın dili ilə bağlı tədbirlərin, seminar, qurultay, konfrans, toy, xınayaxdı, gəlinayağaçdı kimi toplantıların çoxalmasına görədir. Hər kəs ancaq jurnalistikanın dilini müzakirə edir. Nə yazmağın önəmi qalmadığı üçün, necə yazmağı dartırıq. Lap axırda susmağı öyrənərik, inşallah. 2018-ci il bizdə Meydan hərəkatının 30 illik yubileyidir. İlk dəfə 1988-ci ilin fevralından başlayan mitinqlərimiz noyabr-dekabrda şiddətlə davam etmişdi. Azadlıqlar istəyirdik. “Qalx ayağa, millət” deyirdik. 30 il bəs elədi ki, azadlıqdan bezək, hər cür insan azadlığına nifrətlə yanaşaq, qurdalayıb zibilini çıxardağ, sərbəstlikdə nöqsan görək. Millət də ayağa qalxanda altına sərdiyi xalça-palazı oğurlayıb xaricə satdılar, o üzdən indi kimsə qalxmaq istəmir. Hər qalxanda nəyimizsə gedib, o üzdən hamı uzanıqlıdır. Barı üstümüzə ördüyümüz cır-cındırı çirpəşdirən olmasın.

Bir cavan oğlan da məsində gedəndə 200 manatlıqları ayağı altına tökmüşdü. Hənnəlamaq videosu kimi yaydılar, gənci anasıqarışmış üz istəməyə vadar etdilər (bu da təzə trenddir: son çağlar qələt edenlər anası ilə birgə üzr istəyir ki, millət qələti bağışlasın. Əks halda məhv edərək, əhv etmərik! Axı bizdə anaya məhəbbət yüksək səviyyədədir. Ana seğahı, ana ürəyi, dağ çiçəyi, filan...) Təbii, bu işin də ekspertləri çıxıb şərh elədilər: “Milli pulu ayaq altına atmaq cinayətdirmi?”, “Manatı cırmaq olarmı, olarsa necə cırmaq Mərkəzi Banka xoş gedər?”, “Qəpiyə güllə atmaq günahdırımı” və sairə. Söhbəti bu qədər uzadıb, problemin radiusunu beləncik geniş götürməyə nə ehtiyac var? Elə qısaca yazmaq, demək lazımdır ki, pul əl çirkidir, pulu xərcləmək də günahdır. Kim bu dünyada və Azərbaycanda kasıb yaşayıb pul üzü görməsə o biri dünyada cənnətin rayonlarından birində icra hakiminin köməkçisi vəzifəsində çalışacaqdır. Ya da cəhənnəmə gedən yolda patrul olacaqdır. Bax orada istədiyini qədər pul yığarsan, pul cırsan, yerə töküb üstündə ağnaysan. Hələlik sakit dur və varlı uşaqlara mane olma. Bir anekdot var bu temada. Nazir-oligarx məsciddə dua edir: “Ya rəb, Nitsadakı villanı almağı mənə qismət elə, qızım da nazir filankesin oğluna ərə getsin”. Bu vaxt görür böyründə kasıbın biri dua edir: “İlahi, mənə 50 qəpik qismət elə, çörək alım, uşaqlar evdə acdır”. Nazir cibindən 1 manat çıxarıb kasıba verir: “Al bunu, get çörək al, qurban olduğumu xırda-mırda işlərlə məşğul eləmə”.

ABŞ prezidenti Donald Tramp

Azərbaycana səfir postuna Dövlət Departamentinin hərbi-siyasi məsələlər üzrə Bürosunun baş müşaviri İrli Litsenberqenin namizədliyini irəli sürüb.

Əvvəlki illərdə ABŞ-ın səfir təyin etməsi, səfirin kimliyi Azərbaycan cəmiyyətində maraqla izlənər, uzun müddət müzakirə edilərdi. Müxalifət düşərgəsində məsələyə xüsusi önəm verilirdi, səfir təyinatı, səfirin kimliyi müxalifətin marağında olan əsas məsələlərdən biri kimi gündəmi zəbt edirdi. Bəs bu dəfə ABŞ səfirinin kimliyi müxalifəti maraqlandırır?

VİP sədri Əli Əliyev bildirdi ki, onları ABŞ-ın Azərbaycana yönəlik siyasətinin prioritetləri maraqlandırır. Səfirler həmin direktivləri, siyasi iradəni həyata keçirən şəxslərdir. Onlar qoyulan vəzifələrin icrası ilə məşğul olurlar: “Əlbəttə ki, səfirin peşəkarlıq səviyyəsi mühüm amildir. Son illərdə göndərilən diplomatlar daha çox neft və ticarət sahələrindən gəlmişdilər. Enn Dersi və Riçard Morninqstarı nəzərdə tuturam. ABŞ vacib və həlledici dövlətdir. Onun istənilən dövlət barədə siyasi prioritetləri həllini tapır. SSRİ kimi super dövlətin çöküşü, sosialist düşərgəsinin və Varşava hərbi blokunun dağılması, kommunizm mərzindən dünyanın xilas rəsmi Vaşinqtonun işləridir. ABŞ Gürcüstanın və digər ölkələrin demokratikləşməsinin həlledici vəsilesidir. Bu işdə səfirin fəaliyyəti yüksək qiymətləndirilməlidir. Ona görə də peşəkar diplomatın göndərilməsini alqışlamaq, hansı tapşırıqla gəldiyini isə gözlemək lazımdır”.

AĞ Partiyasının sədri Tural Abbaslı bildirdi ki, səfirin kimliyi onları maraqlandırmır: “Ümumiyyətlə, diqqət etsək görərik ki, bu günə qədər Azərbaycanda fəaliyyət göstərmiş demək olar ki, bütün Amerika səfirləri ya zamanında Amerika siyasətində mühüm vəzifələr tutub, ya da buradan getdikdən sonra daha önəmli postlara irəli çəkilib, məsələn, Metyu Brayza kimi və s. Düşünürəm ki, Amerika üçün Azərbaycan bir çox məsələlərə görə regionda önəmli rola malikdir. Təbii ki, bu amillərin başında İran məsələsi və Azərbaycanın Pentaqonun yükdaşmaları üçün istifadə etdiyi hava marşrutu öndə gəlir. Son zamanlar Qarabağ məsələsi fonunda Rusiyanın Azərbaycanda artan nüfuzu, hətta KTMT-yə qoşulmaq məsələlərinin geniş müzakirəsi, üstəlik, Türkiyə-Rusiya yaxın-

Müxalifət Bakıya göndəriləcək ABŞ diplomatından danışdı

Demokratik düşərgə daha ABŞ-a inanmır?

laşması fonunda Azərbaycanın da bu birliklə isti münasibətləri Amerikanı regiona diqqətini artırmağa məcbur edən səbəblərdəndir. Odur ki, Trampın səfir postuna yüksək çinli diplomatı təyin etməsində qeyri-adi bir hal görmürəm. Müxalifətin səfirin kimliyi ilə maraqlanmaq məsələsinə gəldikdə isə AĞ Partiya olaraq mən deyə bilərəm ki, bizim üçün səfirin kimliyi önəmli deyil. Çünki istər Amerika, istərsə də Avropa Azərbaycan müxalifətinə qarşı heç zaman səmimi olmayıb. Onların müxalifətlə istənilən əməkdaşlığı iqtidarla alver etmək üçün ləvazimat rolunu oynayır. Mən düşünürəm ki, şəxsən biz AĞ Partiya olaraq Qərbin Azərbaycandakı korporativ maraqlarını hazırkı iqtidardan daha çox təmin edək. Hətta Amerika səfirindən biri zamanında bizə etiraf etmişdi ki, hazırkı iqtidarla onların əlaqələri ən yüksək səviyyədədir və onlar bu münasibətləri nə müxalifətə, nə də xalqa görə təhlükəyə atmaq niyyətində deyillər. Bizi partiya olaraq xalqımızın istək, maraq və tələbləri daha çox maraqlandırır, nəinki hansısa ölkənin səfirinin kimliyi. Biz ar-

tiq Amerikadan və ya Avropadan ağır atlı qəhrəman gözləməyəcək qədər reallıqların fərqi deyilik. Bilirik ki, Azərbaycana öz xalqından və öz siyasətçilərindən başqa heç kim heç bir xoş gələcək təmin edə bilməz”.

Yeni AXCP-nin sədri Razi Nurullayev isə bildirdi ki, yalnız ABŞ deyil, bütün ölkələrin təyin etdikləri səfirin keçmişi və bioqrafiyası onları maraqlandırır: “Səfiri tanımaq lazımdır ki, onunla hansı yöndə danışmaq lazım olduğunu bilək. ABŞ səfirinin zəngin təcrübəsi olduğu görünür. İnanıram ki, o Azərbaycanda yadda qalan səfirlərdən biri olacaq. Həm də inanmaq istərdim ki, yeni səfir siyasətçilər arasında fərq qoymayacaq və onların hamısı ilə görüşəcək. Əslində səfirle görüşmək elə bir həyati məsələ deyil, amma fikir mübadiləsi aparmaq, narahatedici suallara cavab tapmaq baxımından faydalıdır. Amerika üçün Qarabağın hərbi və ya siyasi böyük və qüdrətli dövlətdir. Buna görə də onların bu və ya digər məsələ ilə bağlı fikirlərini öyrənmək önəmlidir”.

ADP sədrinin müavini Təliyat Əliyev qeyd etdi ki, ABŞ kimi dövlətin Azərbaycandakı

səfirinin kimliyi əhəmiyyət daşıyan məsələdir: “Verilən məlumatlardan aydın olur ki, İrli Litsenberqer daha çox hərbi-siyasi məsələlər üzrə ixtisaslaşmış peşəkar diplomatdır. ABŞ-ın Azərbaycandakı maraqları sırasında həmişə regional təhlükəsizlik məsələlərinin birinci yerdə olmasını, son illər regiondakı hərbi-siyasi gərginliyi, xüsusilə Azərbaycan-Ermənistan arasındakı münasibətlərin hərbi ritorika müstəvisinə keçməsinə və bu iki dövlət arasında müharibə riskinin böyük olmasını nəzərə alsaq, ABŞ-ın bu təyinatını başa düşmək mümkündür. Bu təyinat onu deməyə əsas verir ki, növbəti mərhələdə də ABŞ regionda təhlükəsizlik məsələlərinə daha çox önəm verəcək. Belə olacağı təqdirdə demokratiya, insan hüquq və azadlıqları sahəsi yenə də kölgədə qalacaq. Əgər ABŞ-ın təhlükəsizlik maraqları Dağlıq Qarabağın hərbi və ya siyasi yolla işğaldan azad edilməsinə də mane olacaqsa, sözsüz ki, bu təyinatın Azərbaycan üçün əhəmiyyəti qalmayacaq”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycanın AI-də yaxın dostu - Xorvatiya ilə əməkdaşlığın perspektivləri...

Prezident İlham Əliyev: "Biz Avropa İttifaqı ilə yeni sazişin tezliklə tamamlanmasına böyük ümidlər bəsləyirik"

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 6-da Xorvatiyada rəsmi səfərdə olub. Prezident İlham Əliyevin və Xorvatiya Respublikasının prezidenti xanım Kolinda Qrabar-Kitaroviçin iştirakı ilə Azərbaycanla Xorvatiya arasında bir sıra sənədlər imzalanıb. Sənədlərin imzalanması mərasimindən sonra prezidentlər mətbuata bəyanatlarla çıxış ediblər.

Hər iki prezident ölkələrimizin əməkdaşlığının çox mühüm əhəmiyyət daşıdığını bəyan ediblər.

Qeyd edək ki, ümumiyyətlə, son illərdə Xorvatiya ilə Azərbaycan arasında əlaqələrin genişləndiyi müşahidə edilir. İki il öncə də Xorvatiya prezidenti Bakıya səfər etmişdi. Ondan bir neçə il öncə İlham Əliyevin Xorvatiyaya səfəri olmuşdu.

"Azərbaycan regionumuzun, Avropanın enerji təhlükəsizliyi məsələlərində öz rolunu oynayır".

"AzərTAC" xəbər verir ki, bunu sentyabrın 6-da Zaqrebədə Xorvatiya Respublikasının Prezidenti xanım Kolinda Qrabar-Kitaroviçin adından Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin şərfinə verilən rəsmi ziyafətdə çıxışı zamanı dövlətimizin başçısı deyib.

Azərbaycan prezidenti bildirib: "Biz enerji, nəqliyyat, kənd təsərrüfatı, infrastruktur, sənayenin inkişafı sahələrində genişmiqyaslı əməkdaşlıq məsələlərini müzakirə etdik. Eləcə də regional məsələləri müzakirə etdik. Müzakirə etdiyimiz bütün məsələlərdə bizim ümumi yanaşmamız var. Bu, çox vacibdir. Bu, bizi həqiqi strateji tərəfdaş edir. Azərbaycan regionumuzun, Avropanın enerji təhlükəsizliyi məsələlərində öz rolunu oynayır. Biz daha da fəal rol oynamağa davam edəcəyik və bu mənada Xorvatiya ilə əməkdaşlıq bizim üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Azərbaycan qitələrarası dəmir yolu əlaqəsi layihəsinin də təşəbbüskarı olub və bu da artıq Avropadan Asiyaya və əks istiqamətdə daşınan yüklərin həcmünün əhəmiyyətli dərəcə

cədə artmasına gətirib çıxarır. Bütün bu layihələr konkret nəticələri olan layihələrdir və bu layihələr bizi birləşdirir".

Prezident İlham Əliyev daha sonra qeyd edib: "Avropa İttifaqı ilə münasibətlərimizdə bizə davamlı dəstək göstərdiyinə görə Xorvatiyaya minnətdarıq. Bu gün müzakirə etdiyimiz kimi, biz Avropa İttifaqı ilə yeni Sazişin tezliklə tamamlanmasına böyük ümidlər bəsləyirik və bu da bizim əməkdaşlığımızda çox mühüm mərhələ olacaq. Bu, bütün sahələri - Azərbaycanın siyasi, demokratik və iqtisadi inkişafını, enerji siyasətini, nəqliyyat, multikulturalizmlə bağlı olan sahələri əhatə edən hərtərəfli sənəddir. Bu, gələcəkdə Azərbaycan ilə Avropa arasında fəal əməkdaşlığın təmin edəcək mühüm bir sənəd olacaq.

Siz bizim NATO-nun "Qətiyyətli dəstək" missiyasına verdiyiniz töhfəni qeyd etdiniz. Biz lap əvvəldən Əfqanıstandaydıq, mən əsgərlərimizi nəzərdə tuturam. 2002-ci ildən bəri biz koalisiyaya qoşulmuş əzəmətli ölkələrdən biriyik. Biz bu yaxınlarda Əfqanıstandakı hərbi kontingentimizi 120 hərbiçiyə qədər artırmışıq. Bu da NATO-ya üzv olmayan ölkələr arasında ən yüksək göstəricilərdən biridir. Əlbəttə ki, biz koalisiya qüvvələrinə logistika, nəqliyyat dəstəyini, ərazimiz üzərindən uçuş imkanını təmin edirik və bizim töhfəmiz NATO və üzv ölkələr tərəfindən yüksək qiymətləndirilir".

Xorvatiya ilə Azərbaycanı hansı strateji maraqlar birləşdirir? Bu ölkə ilə yaxınlaşma Azərbaycanı hansı imkanlar açar bilər?

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadçı professor Fikrət Yusifov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Xorvatiya ilə əlaqələrin möhkəmləndirilməsi də bir daha göstərir ki, Azərbaycan Avropada öz mövqelərini getdikcə daha da möhkəmləndirir: "Bu bizə Avropa evinə inteqrasiyanı dərinləşdirməyə imkan verir. Azərbaycan-Xorvatiya münasibətləri son bir neçə ildə özünün yüksək inkişaf səviyyəsinə çatıb. Artıq ölkələrimiz bir-birini strateji müttəfiq kimi qəbul edirlər. Bu isə o deməkdir ki, Avropa evində bizim sözüümüzü deyən və bizi dəstəkləyən bir dost ölkə də qazanmışıq. Bu gün Azərbaycanın xarici siyasətini bu istiqamətdə köklənməsi müsbət bir haldır. Avropa Birliyinin və NATO-nun üzvü olan və bizimlə münasibətlərdə tam səmimiyyət nümayiş etdirmək istəyən bir ölkə ilə münasibətlərin bu səviyyəyə qədər inkişaf etməsi bizim üçün böyük fürsətdir".

2013-cü ildə Azərbaycan prezidentinin Xorvatiyaya rəsmi səfəri, 2016-cı ildə Xorvatiya Prezidentinin Azərbaycana gəlməsi və nəhayət cari ildə ölkə başçımızın bu ölkəyə təkrar səfəri, iki ölkə arasında strateji əməkdaşlığa verilən qiymət kimi dəyərləndirilməlidir. Hər iki ölkə başçısının son səfər zamanı təşkil edilmiş mətbuat konfransında verdiyi bəyanatda ölkələrimiz arasındakı iqtisadi əlaqələrin hələ ki istənilən səviyyədə qurula bilməməsi vurğulandı. Ticarət dövriyyəmi 2017-ci ildə 176 milyon ABŞ dolları səviyyəsində olsa da bunun 98,8%-dən çoxunu Azərbaycandan Xorvatiyaya satılan neft məhsulları təşkil etmişdi. Elə buna görə də prezident İlham Əliyev mətbuat konfransında çıxışı zamanı - "Ticarət dövriyyəsinin nə həcmi, nə də strukturu bizi qane edə bilməz"- kimi fikir səsləndirdi. Hazırda Azərbaycanla Xorvatiya arasın-

da iqtisadi əməkdaşlıqla bağlı qarşılıqlı komissiya fəaliyyət göstərir. Bu komissiyanın məqsədi iki ölkə arasında iqtisadi əlaqələri və ticarət dövriyyəsinə genişləndirmək və onun strukturunu optimallaşdırmaqla bağlı təkliflər paketi işləyib hazırlamaqdan ibarətdir. Hər iki ölkə bir çox sahələrdə, xüsusilə də dərman preparatlarının istehsalı sahəsində birgə layihələr həyata keçirmək niyyətindədirlər. Xorvatiya Avropanın cənubuna TAP xətti vasitəsilə çatdırılan Xəzər qazından yararlanmaqda çox maraqlıdır. Bütün bunlar deməyə əsas verir ki, yaxın illərdə ölkələrimiz arasında iqtisadi və ticarət əlaqələri bu gün arzu olunan səviyyəyə qədər inkişaf edə biləcək".

F.Yusifov qeyd etdi ki, Xorvatiyanın coğrafi mövqeyi kifayət qədər əlverişlidir. Elə buna görə də mətbuat konfransında xanım Kolinda Qrabar-Kitaroviç Xorvatiyanın gələcəkdə yerləşdiyi regionu daha inkişaf etmiş qovşağına çevriləcəyini xüsusi vurğuladı: "Xorvatiya Azərbaycan hökumətinin reallaşdırdığı və Avropanın bir çox ölkələrinin ərazisindən keçən qaz boru kəməri layihəsində iştirak etməkdə çox maraqlıdır. Cənub Qaz Dəhlizi boru kəməri vasitəsilə gələcəkdə Avropaya göndəriləcək qazın həcminin həm ölkəmizin daxili imkanları hesabına və həm də qonşu ölkələrin qaz ehtiyatlarının bu xəttə qoşulması hesabına artırılması, boru xətti ilə layihədə indi nəzərdə tutulandan bir neçə dəfə çox qaz nəql etməyə imkan verəcək. Belə olan halda isə Xorvatiya kimi bir dost ölkə Xəzər hövzəsindən gələcək qazdan istifadə edə biləcək. Bu isə hər iki tərəfin maraqlarına tam uyğundur. Heç təsadüfi deyil ki, Xorvatiya ilə bu sahədəki əməkdaşlığa Azərbaycan hökuməti böyük önəm verir. Son dörd ildə Bakı-

Bakının işğaldan azad olunmasının 100 illiyi ilə bağlı parad keçiriləcək

Sentyabrın 15-də Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan da Azərbaycana gələcək

Sentyabrın 15-də Bakının bolşevik-daşnak silahlı birləşmələrindən azad edilməsinin 100 ili tamam olur. Bununla əlaqədar ölkədə və paytaxtda bir sıra möhtəşəm tədbir və beynəlxalq elmi konfranslar keçiriləcək.

Bu tədbirlər çərçivəsində paytaxtda hərbi parad da təşkil ediləcək. Möhtəşəm hadisənin 100 illiyi ilə əlaqədar keçiriləcək paradla bağlı hazırlıqlara artıq başlanıb. Parada Müdafiə Nazirliyinin, Dövlət Sərhəd Xidmətinin və digər qurumların müvafiq strukturlarının şəxsi heyəti və minik vasitələri cəlb edilib. Ssenariyə əsasən parad iştirakçıları Bakının küçələrindən Azərbaycan və Türkiyə bayraqlarının öndərliyi ilə 100 bundan əvvəl Azərbaycan və Osmanlı ordusunun hərbi geyimlərində, süvari və piyada ordu şəklində keçəcəklər.

Tədbirlərdə iştirak etmək üçün qardaş Türkiyədən də İstanbul Türkiyə-Azərbaycan Dənəyinin (İSTAD) sədri Səfər Karakoyunlunun rəhbərliyi ilə bir qrup nümayəndə heyəti ölkəmizə səfər edəcək. Səfər çərçivəsində nümayəndə heyəti Bakıda Türk Şəhidliyini ziyarət edəcək, yubiley tədbirlərinə qatılacaq. Həmçinin Türkiyədən gələn nümayəndə heyəti Azərbaycanlıların və digər Türkdilli Xalqların Əməkdaşlıq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə Salyan rayonunda keçiriləcək tədbirlərdə də iştirak edəcəklər.

Bu arada onu da qeyd edək ki, sentyabrın 15-də Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan yenidən Azərbaycana səfərə gələcək. Ehtimallara görə, Türkiyə prezidentinin bu səfəri Bakının bolşevik-daşnak silahlı birləşmələrindən azad edilməsinin 100 illiyi ilə bağlıdır.

Xatırladaq ki, 100 il bundan əvvəl, 1918-ci il sentyabrın 15-də Nuru Paşanın rəhbərlik etdiyi Qafqaz İslam Ordusu və Azərbaycan Korpusu Bakıya daxil olaraq şəhəri erməni-bolşevik işğalından azad edib. Beləliklə, həm Azərbaycanın müstəqilliyi təmin olunub, həm də ermənilərin və bolşeviklərin Bakı və ətraf rayonlardakı ağalığına son qoyulub. Bakının erməni-bolşevik işğalından azad edilməsi XX əsr Azərbaycan tarixinin ən şərəfli səhifələrindən biridir. Bu möhtəşəm və tarixi qələbədən sonra Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin paytaxtı sentyabrın 17-də Gəncə şəhərindən Bakıya köçürülüb. Beləliklə, Azərbaycanda dövlət quruculuğunun əsas mərhələsinə start verilib.

Bu baxımdan 1918-ci il sentyabrın 15-də Bakının azad olunması Azərbaycan-Türkiyə dostluğu və qardaşlığı zəminində müstəsna əhəmiyyət daşıyan böyük hadisə hesab edilir.

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

da ardıcıl olaraq keçirilən Cənub Qaz Dəhlizinin Məşvərət Şurasının toplantılarda Xorvatiya yüksək səviyyədə təmsil olunmuşdu".

Ekspert onu da vurğuladı ki, Azərbaycanın Avropa İttifaqı ilə əlaqələrini dərinləşdirməkdə davam etdiyi bir vaxtda Avropa evində özünə daha yaxın dostlar tapması və yaxşı münasibətdə olduğu ölkələrlə əlaqə-

ləri strateji müttəfiqlik səviyyəsinə yüksəltməsi siyasi meydanında onun çəkisini kifayət qədər artırır: "Ölkəmizin Dağlıq Qarabağ kimi ciddi bir ərazi problemini nizamlamaq yolunda bütün resurslardan yararlanmağa çalışdığı bir dövəmdə Avropada özünə yaxın tərəfdaşlar seçməsi təqdirləyicidir".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycan hökuməti Beynəlxalq Bankın özəlləşdirilməsi prosesini sürətləndirir. Uzun müddətdir müzakirə olunan bu məsələ finalına yaxınlaşmaqdadır.

Sentyabrın 6-da baş nazir Novruz Məmmədovun rəhbərliyi ilə aidiyyəti qurumların (İqtisadiyyat Nazirliyi, Maliyyə Nazirliyi, Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi, Dövlət Gömrük Komitəsi, Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi, Bakı Nəqliyyat Agentliyi, "Aqrarkredit" QSC, Azərbaycan Sənaye Korporasiyası ASC) rəhbərlərinin iştirakı ilə "Aqrarkredit" QSC tərəfindən Azərbaycan Beynəlxalq Bankından alınmış problemlə aktivlərin (borcların) əvəzində əldə edilmiş nəqliyyat vasitələrinin səmərəli istifadə məsələsi müzakirə edilib.

"Yeni Müsavat" Nazirlər Kabinetinə istinadən xəbər verir ki, iclasda "Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin dövlətə məxsus səhmlərinin özəlləşdirilməyə hazırlanması ilə bağlı sağlamlaşdırılma tədbirləri haqqında" ölkə prezidentinin 2015-ci il 15 iyul tarixli Fərmanının icrasının təmin edilməsi istiqamətində müzakirələr aparılıb, aidiyyəti qurumların rəhbərlərinə konkret tapşırıqlar verilib.

Dünən isə mətbuata açıqlama verən maliyyə naziri Samir Şərifov bildirib ki, Beynəlxalq Bankın dövlətə məxsus səhmlərinin özəlləşdirilməsində marağı olan şirkətlər

Beynəlxalq Bankın özəlləşdirilməsi ləngiyəcək - əngəllər var

Samir Əliyev: "Bunun gələn il baş verməsi daha realdır"

var: "Azərbaycan Beynəlxalq Bankının özəlləşdirilməsi ilə bağlı ilk növbədə məsləhətçi cəlb olunmalı, bankın biznes strategiyası hazırlanmalıdır. Yeni bu proseslər hələ də gedir. Potensial investorlar Bankın aktivlərini əldə etməzdən əvvəl onun bazaradakı roluna, yerinə, xüsusi çəkisinə, biznes modelinə diqqət yetirəcək və bütün bunların əsasında ye-

kun qərar qəbul edəcəklər". O, həmçinin deyib ki, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı (EBRD) da Beynəlxalq Banka marağ göstərməkdə davam edir: "Düşünürəm ki, onlar fikirlərini dəyişməyiblər. Amma EBRD rəsmiləri də ilkin şərt kimi bankın yeni biznes modelinin hazırlanması fikrini səsləndirirlər". İqtisadçı-ekspert Samir

Əliyevin dediyinə görə, Beynəlxalq Bankın özəlləşdirilməsi ilə bağlı 10 ildir gedən müzakirələr son vaxtlar konkretləşib: "Məsələ burasındadır ki, Beynəlxalq Bank ölkənin ən böyük bankıdır. Onun bazar payı son illərdə 40 faizdən çox olub. Devalvasiyalardan ən çox zərər çəkən bankdır. Yanlış idarəetmə nəticəsində bank müflisləşmə həddinə

gəldi və dövlət bu prosesə müdaxilə etməli oldu: bankın xarici borclarını öz üzərinə götürdü, daxili borclarının isə Mərkəzi Bankla birlikdə həllinə başladı. Artıq Beynəlxalq Bank problemlərdən azad olub və onun özəlləşdirilməsi məsələsi aktuallaşmış".

Dövlətə məxsus olduğu üçün Beynəlxalq Bankın bir sıra üstünlükləri də olub: "Çoxsaylı xarici şirkətlər, dövlət qurumları bu bankla işləyirlər. Əmək haqları, pensiya ödənişləri əsasən onun vasitəsilə həyata keçirilir. Bu gün Beynəlxalq Bankın aktivləri 9 milyard manatdan bir qədər yüksəkdir. Bazar payı nisbətən azalsa da, 32-33 faiz olmaqla yenə ən böyükdür. Düşünürəm ki, Beynəlxalq Bankın özəlləşdirilməsi vacibdir. Özəlləşsə, dövlət bankı olaraq əldə etdiyi üstünlüklərdən istifadə edə bilməyəcək. Çünki Beynəlxalq Banka yaradılan şərait heç bir banka yaradılmırdı. Ümumiyyətlə, yalnız Beynəlxalq Bankın deyil, döv-

lətə məxsus digər bank olan "Azər-Türk Bank"ın da özəlləşdirilməsi zəruridir. Dövlət bank sektorunda iştirakçı-oyunçu kimi deyil, tənzimləyici kimi qalmalıdır".

Xatırladaq ki, devalvasiyalardan sonra ciddi problemlərlə üzləşən Beynəlxalq Bankın 3 milyard dollardan çox xarici, 10 milyard manatdan yuxarı daxili borcunu dövlət öz üzərinə götürüb. Bank özəlləşdirilərkən bu qədər xərçi geri qaytarmaq mümkün olacaqmı? İqtisadçı-ekspert hesab edir ki, bankın satış qiyməti marağ doğuran məsələlərdən biridir: "Bu qədər xərç çəkildəndən sonra Beynəlxalq Bankın dəyər-dəyməzinə satılmasına yol vermək olmaz. Bunun üçün onun özəlləşdirilməsi prosesi şəffaf aparılmalıdır. Bu prosesə beynəlxalq təşkilatların, xüsusilə beynəlxalq maliyyə institutlarının mütəxəssislərinin iştirakı təmin olunmalıdır. Yəqin ki, bankı indiki vəziyyətində özəlləşməyə çıxarmayacaqlar. Özəlləşməyə çıxarılması üçün onun inkişaf strategiyası, yaxın və uzaq hədəfləri müəyyənləşdirilməlidir. Bu baxımdan, bu il ərzində Beynəlxalq Bankın özəlləşdirilməsi mümkün deyil. Yəqin ki, ən tez gələn il bu proses baş tuta bilər".

□ **DÜNYA, "Yeni Müsavat"**

Azərbaycan İES-lərdən intina etsinmi...

Ekspert: "Bir sıra ölkələr daş kömürlə işləyən stansiyaları azaltmağa çalışırlar"

Azərbaycanda elektrik enerjisinin istehsalında üstünlük böyük faizlə istilik enerjisinin payına düşür. Belə ki, rəsmi statistik məlumatlara görə, ölkəmizdə istehsal olunan elektrik enerjisinin 90 faizi istilik elektrik stansiyalarında, qalanı isə su elektrik stansiyalarında əldə edilir.

Məsələn, Energetika Nazirliyinin açıqladığı rəqəmlərə görə, 2017-ci ildə Azərbaycanda elektrik enerjisi istehsalı 22 milyard 209,8 milyon kVt/saat təşkil edib. Bu, 22 milyard 665,7 milyon kVt/saat enerjinin istehsal olunduğu 2016-cı ildən 2 faiz aşağı göstəricidir.

Ötən il istehsal olunan elektrik enerjisinin ümumi həcmindən 20 milyard. 444,4 milyon kVt/saat istilik elektrik stansiyalarının payına düşüb. Su elektrik stansiyalarında elektrik enerjisi istehsalı isə 1 milyard 732,8 milyon kVt/saat təşkil edib. Bundan başqa, Naxçıvan Günəş Elektrik Stansiyasında 31,6 milyon kVt/saat elektrik enerjisi istehsal edilib.

Hazırda ölkəmizdə 13 istilik elektrik stansiyası fəaliyyət göstərir. Bunlar Azərbaycan İES (1981), Cənub ES (2013), Sumqayıt ES (2009), Şimal ES (2002), Səngəçal ES (2008), Bakı İEM (2001), Bakı ES (2007), Şahdağ ES (2009), Astarə ES (2006), Şəki ES (2006), Xaçmaz ES (2006),

Naxçıvan ES (2006), Naxçıvan Qaz-turbin ES -dir(2006).

Ölkəmizdə fəaliyyət göstərən su elektrik stansiyalarının sayı isə 14-dür. Onlardan 5-i kiçik SES-lər olsa da, digərləri ölkənin enerji ilə təmin edilməsində əhəmiyyətli rol oynayır. Bunlardan Arpaçay-1, Arpaçay-2, Biləv, Füzuli, Mingəçevir, Taxtakörpü, Varvara, Yenikənd, Şəmkir, Şəmkirçay böyük, Vayxır, Göyçay, İsmayilli-1, İsmayilli-2, Balakən-1 isə kiçik su elektrik stansiyalarıdır. Bundan başqa, Tərtər çayının üzərində tikilmiş Sərsəng SES 1977-ci ildə istismara verilsə də, hazırda ermənilər tərəfindən işğal edilmiş ərazidə olduğu üçün ondan istifadə mümkün deyildir.

Bərpa olunan enerji mənbəyi sayılan su elektrik stansiyalarının sayı çox olsa da, gördüyü kimi, istehsal həcmində onların payı 10 faizi keçmir. Halbuki son illərdə dünyada müşahidə olunan əsas trend daş kömür və karbohidrogen xammalı əsasında işləyən elektrik stansiyalarının azaldılmasıdır. Bu zaman inki-

şaf etməkdə olan ölkələr hələ daş kömürlə işləyən stansiyaların sayını azaltmaq qayğısını çəkirlərsə, inkişaf etmiş ölkələr alternativ və bərpa olunan enerjiyə keçid prosesini yaşamaqdadırlar.

Dünyada elektrik enerjisinin istehsalında atom energetikası getdikcə böyük rol oynayır. Hazırda dünyada elektrik enerjisi istehsalının 18 faizə qədər atom elektrik stansiyalarının (AES) payına düşür. Ən güclü AES-lər ABŞ, Fransa, Yaponiya, Almaniya və Rusiyadadır. İnkişaf etməkdə olan

ölkələrdən isə Hindistan, Pakistan, Braziliya, Argentina, İran, Ermənistan və Qazaxıstan AES-ə sahibdir.

AES-lər adətən enerji xammalı az, lakin enerjiyə tələbatın çox olduğu ərazilərdə tikilir. AES-lərin üstünlüyü ondan ibarətdir ki, onların enerji mənbəyi olan uran və toriumun təbii ehtiyatları üzvi yanacaqın ehtiyatından xeyli çoxdur. AES-lərin nöqsan cəhətləri tikintisi üçün yüksək xərclərin tələb olunması, su hövzələrini xeyli çirkəndirməsi və tam təhlükəsizliyin təmin

edilməsi ilə əlaqədar çətinliklərdir.

Enerji məsələləri üzrə ekspert İlham Şaban deyir ki, dünyada hazırda tendensiya kömürlə işləyən istilik elektrik stansiyalarının xüsusi çəkisinin azaldılmasıdır: "Qonşu Türkiyədə bu özünü çox qabarıq göstərir, ona görə də ildən-ildən mavi yanacaq id-xalını artırır. Azərbaycanda bu problem ancaq 2000-ci ilin sonuna qədər aktual olub. Bizdə qaz qıtlığı ilə əlaqədar elektrik stansiyaları əsasən mazutla işləyirdilər və bu da

ekologiyaya ziyan vururdu. Sonra Rusiyadan qaz idxalı hesabına mazutun İES-lərdə yandırılması dayandırıldı. Yalnız 2006-2017-ci illərdə yenidən qazla paralel işlədilib və hazırda yenidən qaz əsas yanacaq mənbəyidir. Avropa Komissiyası qazi təmiz enerji kimi məsləhət görür. Ancaq qaz karbohidrogendir, təbii resurs sayılır. Ona görə də Avropa Komissiyası özünün 2005-ci ildə qəbul etdiyi direktivə görə, Avropa Birliyinin üzvü olan ölkələr 2020-ci ildə enerji balansında ən azı 20 faiz alternativ enerji mənbələrindən istifadə etməlidirlər. Bura aiddir AES, günəş, külək və sudan alınan enerji".

Azərbaycanda alternativ enerjiden istifadənin artırılması istiqamətində bir sıra addımlar atılıb. Naxçıvanda və Pirlahıda günəş elektrik stansiyaları istifadəyə verilib. Hökumət Qaradağ və Sumqayıtda günəş elektrik stansiyalarının işə salınması üçün özəl investisiyalar cəlb etməyə çalışır. Bundan əlavə, ölkədə AES tikintisi ilə bağlı da müəyyən müzakirələr aparılırsa da, hələlik bu istiqamətdə hökumət hər hansı konkret təşəbbüs nümayiş etdirməyib.

Azərbaycan təbii qaz ehtiyatları ilə zəngin olduğu üçün digər xammal növləri ilə enerji istehsalının inkişafı aktual deyil. Təsədüfi deyil ki, son illərdə istifadəyə verilən yeni güclərin demək olar ki, hamısı qazla istehsal edilir.

□ **Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"**

Uzun illərdir Ermənistan və PKK arasında işbirliyinin olması, qardaş Türkiyəyə qarşı terrorçu planlarında işğalçı ölkənin də dolayısı, yaxud birbaşa yer alması barədə yazdıqlarımız növbəti dəfə öz təsdiqini tapmaqdadır.

Arzu Nağıyev

Bu günlərdə Ermənistan-dakı PKK düşərgələrindən çoxsaylı terrorçunun Türkiyəyə keçdiyi barədə sensasion məlumat Türkiyə mediasında dərc olunub. Bu barədə Türkiyə hakimiyyətinə bağlı "Yeni Şafak" qəzeti hərbi-kəşfiyyat mənbələrinə istinadən yayıb. Məlumat əsasən PKK-nın Ermənistan-dakı düşərgələrindən terrorçular solçu radikal qrupların cəmləşdiyi Ağrı, Bingöl, Tunceli və Tokat bölgələri üzərindən Qara dəniz sahilindəki dağlıq bölgələrə keçməyə çalışırlar. Bildirilir ki, Ermənistan-dan sızan terrorçuların Gümüşhanə səmtinə keçməyə hazırlaşdığı qeyd olunub. Xəbər də o da deyilir ki, Ermənistan-dakı düşərgələrdən PKK-çılar sərhədi keçərək Ağrı bölgəsindəki Tendürek dağında cəmləşiblər. Onları havadan pilotsuz kəşfiyyat təyyarələri qeydə alıb. Bu terrorçular TIKKO, MKP, TIKB, MLKB kimi radikal solçu qruplaşmaların uniformalarını daşıyır, onlar mövsümi işçilər adı altında Qara dəniz bölgəsinə keçməyə can atırlar.

Virtualaz.org-un yazdığına görə, PKK-nın Qara dəniz bölgəsində möhkəmlənməyə çalışmasının səbəbi budur ki, Türkiyə silahlı qüvvələri terror təşkilatının Amanos dağlarındakı qüvvələrini məhv edib. Nəticədə terrorçular Amanos dağlarında yenidən möhkəmlənə bilmedikləri üçün Qara dəniz sahilindəki dağlıq bölgələrə yerləşməyə çalışırlar. Türkiyə qəzeti yazır ki, yaranmış vəziyyətlə bağlı Türkiyə ordusu Tunceli, Bingöl, Ağrı və Tokat bölgələrində geniş təhlükəsizlik tədbiri görüb, havadan pilotsuz təyyarələr müntəzəm olaraq bölgəni izləyir. Hərbi qüvvələr mümkün əməliyyat üçün hazırlıq vəziyyətindədir.

PKK-nın təkə Ermənistan-da yox, Azərbaycanın işğal altındakı Dağlıq Qarabağ bölgəsində də düşərgələrinin olduğu məlumdur, bu barədə Türkiyə mənbələri də dəfələrlə məlumatlar yayıblar. Bu arada PKK-çıların Ermənistandan böyük qruplaşmalar halında qardaş ölkəyə keçmələri hansısa planın hazırlanması gö-

rüntüsünü yaradır. Ermənistan-a sığınmış PKK tör-töküntülərinin məhz bu ərəfədə aktivləşməsi təsadüf ola bilməz. Ermənistan mətbuatının yazdığına görə, bu ölkənin hərbi qüvvələri Rusiyanın tərkibində Suriya-dakı əməliyyatlarda iştirak etmək istəyir. Türkiyənin Suriya-da və İraqda terrorçulara endirdiyi zərbələr PKK, PEJAK və digər terrorçu təşkilatlar kimi, onların himayədarlarını, həmçinin terroru dəstəkləyən Ermənistanı da narahat edir. Hətta Suriya-dakı ermənilərin müdafiəsi adı altında kampaniyalara başlamaq çağırışları da səslənir. Bir sıra hallarda PKK-nın tərkibində kürd terrorçuları ilə yanaşı, ermənilərin də döyüş-düyü məlum olub. Bu mənada tamamilə mümkündür ki, Ermənistan-PKK koalisiyası hansısa anti-Türkiyə planında yer alıblar.

Belə olan təqdirdə Türkiyə və Azərbaycanın gözlənilən təhlükələrə qarşı bir yerdə mübarizə aparması olduqca zəruridir. Həmçinin iki dövlət Azərbaycanın işğal altındakı ərazilərdə məskunlaşan və orada təlimlər keçən PKK-nın məhv edilməsi planını da birgə işləyib həyata keçirə bilər. Dəfələrlə məlumatlar yayılıb ki, Suriya və İraqda sıxışdırılan PKK Ermənistan-a sığınır, oradan da Qarabağ ərazilərinə yerləşir. Deməli, nəzarətsiz Azərbaycan ərazilərində terrorçuların rahat nəfəs almasına imkan vermək olmaz. Yeri gəlmişkən, Türkiyə rəhbərliyi daim Azərbaycan ərazilərinin işğaldan azad edilməsinin zəruriliyini bəyan edib. Lakin görünür, işğalın uzanmasına stimül verən halların aradan qaldırılması istiqamətində addımlar atılmasa, bəyanatların təsir gücü olmayacaq. Nəzəri cəhətdən Türkiyə Qarabağdakı terrorçu mövqələrini bombalaya bilər. Əks təqdirdə, erməni və kürd terrorçuları digər bölgələrdən olduğu kimi, Qarabağdan da Türkiyəyə və Azərbaycanın təhlükəsizliyini təhdid edəcəklər.

Sabiq milli təhlükəsizlik zabiti, politoloq Arzu Nağıyev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Ermənistanın Dağlıq Qarabağ

Türkiyə Qarabağdakı terrorçuları bombalaya bilərmi...

Türkiyəyə qarşı xain hücumlarını davam etdirən terrorçu təşkilat Ermənistan və Dağlıq Qarabağdakı "mağara"lardan çıxır; iki qardaş ölkə təhlükəsizliyini təhdid edən erməni-PKK terroruna qarşı vahid cəbhədə hərəkətə keçə bilər

ərazisində yerləşdiriyi terror təşkilatlarının arasında PKK-nın da olduğu məlumdur: "Dəfələrlə bu haqda mötəbər mənbələrdən məlumatlar daxil olub. Eyni zamanda Suriyadan "qaçqın" adı ilə qaçan terrorçular da işğal olunmuş ərazilərdə yerləşdirilir. Bu terror dəstələrinə qarşı antiterror əməliyyatı keçirmək də mümkündür, çünki bu, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə təhdiddir və bütün beynəlxalq norma və qanunlara ziddir. Özü də bu əməliyyatları keçirmək üçün BMT-yə də müraciət etmək lazım deyil, sadəcə olaraq, regional aktorlar, yəni dövlətlər bunun böyük bir savaşa çevrilməsindən qəkinirlər". **Lakin A.Nağıyev qeyd etdi ki, Türkiyənin Qarabağda və Ermənistan-da antiterror əməliyyatı keçirilməsi üçün isə həm müvafiq qaydada hər iki dövlətin icazəsi olmalı və BMT-də bununla bağlı razılıq əldə edilməlidir:** "Yeni bu əməliyyatların keçirilməsinin qanuni yolu budur. Təbii ki, Azərbaycan bunun ancaq lehinə ola və münaqişənin həllində mühüm dönüş də yarana bilər. Digər tərəfdən, Rusiya və digər regional dövlətlərin buna razılıq verəcəyi inandırıcı görünür. Əgər bu razılıq əldə edilərsə, mühüm bir dönüşün şahidi ola bilərik. Türkiyə NATO-nun üzvüdür, onun hər hansı bir hərbi bazasının qurulması alyans tərəfindən də dəstəklənməlidir və Azərbaycanın beynəlxalq öhdəliklərinə də uy-

ğun olmalıdır. Təbii ki, belə söhbətlər, şərhlər və bəyanatlar mühüm görüşlər ərəfəsində daha çox nəzərə çarpır və yayılır. Bu gün üçün belə bir konkret fikir yoxdur".

Hərbi ekspert Üzeyir Cəfərov isə dedi ki, dünyanın ən iri və odioz terror təşkilatlarından biri sayılan PKK-nın Ermənistan-dakı, həmçinin işğal altında saxladığı Azərbaycan ərazi-

mir ki, həmin terrorçularla mübarizə aparmaq üçün rəsmi Ankara həm Ermənistan ərazilərində, həm də Qarabağın işğal altında qalan bölgələrində hansısa qabaqlayıcı tədbirlər həyata keçirəcək: "Nəzəri baxımdan Türkiyə hər şey edə bilər. Amma, vəziyyət əgər kritik həddə çatarsa, onda qardaş ölkə bu addımı atmağa məcbur olacaq. İndiki halda isə yəqin

baza yerləşdirməsi məsələsi dəfələrlə gündəmə gəlib. Qeyri-rəsmi mənbələr, ekspert çevrələri bu barədə dəfələrlə bildiriblər. Xüsusən Ermənistan-da bu məsələ ciddi narahatlıqla izlənilir. Elə son xəbərlərin ardınca Ermənistan mətbuatı Türkiyə-Azərbaycan hərbi əməkdaşlığı ilə əlaqədar təşviş dolu materiallar dərc etməkdədir. Yazı mü-

Politoloq: "Türkiyənin Qarabağda və Ermənistan-da antiterror əməliyyatı keçirməsi üçün müvafiq qaydada hər iki dövlətin icazəsi olmalı və BMT-də bununla bağlı razılıq əldə edilməlidir"

ləndəki müxtəlif düşərgələrində hansı işləri görməsi haqqında çoxsaylı məlumatlar doluşmaqdadır: "Mənfur düşmənlərimiz burada həm ermənilərin özlərindən, həm də xarici ölkələrdən müddə gətirdikləri həmvətənlərindən qonşu Türkiyə ərazisində tərxiatlar törətmək, aranı qatmaq üçün daim cəhdlər də ediblər, bəzən bu addımlar faciələrlə müşayiət olunub və olunur. Son günlər PKK-nın Ermənistan-dakı düşərgələrində yeni dəstələrin bölgədə aktiv fəaliyyətə keçməsi ilə bağlı məlumatlar da çox ciddi narahatlıq doğurub. Onsuz da gərgin olan region-dakı vəziyyəti bu terrorçular bir qədər də ağırlaşdırmaq, insanların növbəti faciələrini yaşatmaq üçün cəhdlər göstərirlər". **Ancaq hərbi ekspert guman et-**

ki, terrorçuların hərəkəti daha aktiv şəkildə izlənəcək və onlar məqamı düşən kimi zərəsizləşdiriləcəklər. Bu solçu radikal qrupların özləri də gözəl anlayırlar ki, onların sonu yoxdur və nəhəng NATO ordusundan biri sayılan Türkiyə güc strukturlarına qarşı onların hər hansı effektiv fəaliyyəti, sadəcə, mümkünsüzdür. Həm də belə bir məlumatın məhz Türkiyə prezidentinin Azərbaycana səfəri öncəsi döviyyəyə buraxılması da bilsin ki, nəbz yoxlaması kimi də olsun. Yeni görək Türkiyə bu silahlı qruplaşmalarla ilə bağlı hansı addımları planlaşdırır və onların yaxın zamanlarda ata biləcək addımlar hansılar ola bilər. Ərdöğanın və digər Türkiyə siyasi-hərbi camiasına daxil şəxslərin Qarabağla bağlı son nəticənin Azərbaycanın is-

əllifləri Naxçıvanda Türkiyə hərbi bazasının yerləşdirilməsinə mümkün sayaraq açıq narahatlıqlarını bildirirlər. Təbii ki, Türkiyə öz ərazisində və işğal etdiyi Azərbaycan torpaqlarında terrorçulara yer ayıran, onlara təlim keçən Ermənistan-a yerini göstərmək üçün istənilən addımı ata bilər.

Bu arada düşməni rəncidə edən daha bir istiqamətdə hərbi əməkdaşlığın şahidiyik. Belə ki, Azərbaycanla Türkiyə arasında illik hərbi əməkdaşlıq planına əsasən, sentyabrın 3-də başlayan "TURAZ Şahini - 2018" birgə taktiki-ucuz təlimləri davam edir. Günün birində türk şahinləri Qarabağdakı PKK-erməni terrorçularının sığındığı "mağaralar"ı da hədəfə ala bilər...

İraqda hökumət böhranının davam etdiyi bir vaxtda ölkəni etiraz aksiyaları bürüyüb. Son aylarda davam edən aksiyalar cənubda yerləşən Bəsre şəhərində daha da şiddətlənib. Bir neçə həftədir Bəsredə əhali işıq və içməli su kəsintisində etiraz olaraq aksiyalar keçirir.

Hökumət hazırda içməli su təminatı, eləcə də elektrik verilməsini təmin etməkdə aciz qalıb. Hazırda İraqda əsasən sutkanın 12 saatını işıq verilir. İçməli su isə məhdudiyətlə verilir, daha çox insanlar suyu pulla alırlar. Ancaq belə görünür ki, İraqda su və işıq şüarları ilə bağlı keçirilən aksiyalar tez bir zamanda siyasi aksiyalara çevrilir.

Ötən gün Bəsredə keçirilən etiraz aksiyası hökumət qüvvələri ilə toqquşmaya səbəb olub. Nəticədə 5 nəfər ölüb, 20 nəfər isə yaralanıb. Hökumət bundan sonra Bəsredə komendant saati elan edib. Ancaq bu qərar etirazları yatırmayıb, əksinə, cümə axşamı günü küçələrə çıxan mitinqçilər Bəsredə hökumət idarələri, telekanalların binaları, partiya qərargahları və "Həşdi Şabi"yə daxil olan qruplaşmaların yerli ofislerini yandırdı.

Bu isə onu göstərir ki, etirazlar yalnız sosial tələblərlə keçirilmir. Ortada həm də siyasi tələblər var. Yeri gəlmişkən, Bəsre hadisələrindən dərhal sonra baş nazir Heydər İbadi Bəsredən olan deputatların iştirakı ilə toplantı keçirib. Ancaq məsələ ondadır ki, may ayının 12-də keçirilən seçkilərdən sonra İraqda hələ də yeni hökumət formalaş-

"İraq tilsimindən çıxma bilmədi"

Aida Bağirova: "İraqda hazırkı qeyri-müəyyən vəziyyətin və mənfi proseslərin hələ bir müddət davam etməsi gözlənilir"

mayıb. Çünki İraq hazırda federal parlamentli respublikadır. Ölkənin əsas idarəçiliyi parlamentdə çoxluğa sahib olan partiya və ya koalisiyanın qurduğu hökumətin əlindədir. Ancaq seçkilərdən sonra hökumət qurma fəaliyyətləri uzanır və siyasi qüvvələr anlaşa bilmirlər. Ən son xəbərə görə, "Bina" koalisiyası 150, "Əl-Nəvvah" koalisiyası isə 180 mandata sahibdir.

Məsələ ondadır ki, seçkilər qazanmış Müqtəda əs-Sədrin partiyası, eləcə də ikinci yerde

qərarlaşan "Həşdi Şabi"-nin seçki koalisiyası hazırkı baş nazirlə hökumət qurmaqda anlaşa bilmirlər. Əsas problemlə məsələ isə baş nazirin kimliyidir. İraq mediası ABŞ və dəstəklədiyi qüvvələrin hazırkı baş nazirin üzərində dayandığını, ancaq qüvvələr anlaşa bilmirlər. Ən yaxın qüvvələrin baş nazir İbadinin dəyişdirilməsini istəyir. Bəsredə etirazçıların İran konsulluğuna hücum etməsinin bir səbəbi də məhz Tehranın İraqdakı təsirinə reaksiya kimi qiymətləndirilir. Bu mənada Bəsre olayları həm də siyasi aksiya hesab oluna bilər.

İraqda vəziyyətin bu şəkildə olması, ümumiyyətlə, bölgə üçün narahatlıq doğurur. Həm regional və dünya güclərinin İraqdakı rəqabəti, həm ölkə daxilində qeyri-sabitlik, əhəlinin sosial-iqtisadi vəziyyəti, korrupsiya kimi neqativlər İraq ətrafında narahatlığı daha da artırır.

Şərqsünas-alim, BDU-nun dosenti Aida Bağirova deyir ki, İraq etirazlarının bir neçə istiqaməti var. Bunlar sosial-iqtisadi tələblər və ya problemlər, siyasi vəziyyət və nəhayət, regional mübarizədir: "Mənim anlamımda İraqda son dərəcə mürəkkəb sosial-iqtisadi vəziyyət davam edir. Korrupsiya, hökumətin sosial iqtisadi vəziyyətin düzəlcəyi ilə bağlı verdiyi vədləri yerinə yetirə bilməməsi, dövlətin gəlirlərinin çoxalması, neft satışı, investisiyaların artmasına baxmayaraq, bunların əhaliyə çatmaması, korrupsiyanın tüğyan etməsi. Etirazların bir hissəsi bununla bağlıdır.

İkincisi hissəsi isə siyasi səbəblərlə bağlıdır. Artıq insanlar İraqda bu cür qeyri-sabit vəziyyətin davam etməsindən cana doyub. Terror təhlükəsi hələ də mövcuddur, hökumət təhlüksizliyin təmin olunması ilə bağlı öhdəlikləri yerinə yetirə bilmir. Üçüncü məqam İran faktoru ilə bağlıdır. Birincisi, regionda İranın İraq, Suriya və Livana təsirini azaltmaq sevilir. Bu xətt Qərb tərəfindən də aparılır, üstəlik, ölkə daxilində siyasi qüvvələr də bunu dəstəkləyir. Çünki bir sıra iri siyasi qüvvələr İranın təsirinin azaldılmasına çalışır. Ona görə də etirazlarda İran əleyhinə şüarlar var".

A. Bağirova deyir ki, İranın İraqa təsiri hazırda çox güclüdür və Qərb bu təsiri azaltmağa çalışır: "Təbii ki, İranın İraqda təsiri çox güclüdür. Amerikanın özündə də deyirlər ki, biz İraq kampaniyasına böyük pullar xərclədik, itki verdik, İraqın bərpasına, qonşuların saxlanmasına pullar xərclədik, amma sonda biz heç nə əldə etmədik, İran qazandı. Ümumiyyətlə, yalnız İraqda deyil, Yaxın Şərqi bir neçə ölkəsində İranın təsirini zəiflətmək xətti var".

Ekspert bildirir ki, hökumət qurulmasının ləngiməsi İran-Amerika rəqabəti ilə əlaqədar ola bilər. Ancaq ümumilikdə İraqın həm iqtisadi, həm də siyasi sahədə ciddi, köklü problemləri var və bunlar həll olunmadıqca orada davamlı sabitlik əldə etmək mümkün olmayacaq: "Amerikalılar getdikdən sonra da iraqi siyasətçilər ölkəni idarə edə bilmədilər. İndiki şəraitdə də daxili siyasi qüvvələr arasında mübarizə hökumətin dayanıqlı olması qarşısında bir səddir. İraqda son diktatordan əvvəl də hökumətlər uzun müddət davam edə bilmirdi. Nuri Səuid bir az ingilislərin yardımı ilə hökuməti saxlaya bildi, amma o biriləri edə bilmədi. Mütəxəssislər bunu siyasi mədəniyyətin aşağı olması ilə izah edirdilər. İraq, necə deyirlər, o tilsimdən çıxma bilmədi. Bu səbəbdən də hazırkı qeyri-müəyyən vəziyyətin və mənfi proseslərin hələ bir müddət davam etməsi gözlənilir".

□ **Kənan RÖVSƏNOĞLU, "Yeni Müsavat"**

Britaniya və Rusiya arasında əsrlik casus savaşları

İki ölkənin tarixi ikili agentlərin macərələri ilə zəngindir...

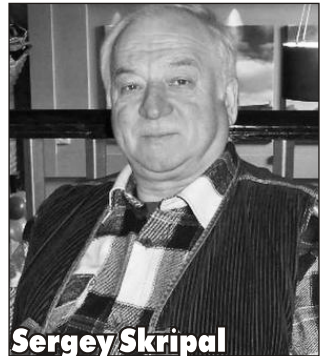
Xəbər verdikimiz kimi, Britaniya polisi Sergey Skripal və qızını zəhərləyən iki rus agentini ifşa edib. Hər iki agentin bu ilin martında Solsberi şəhərində keçmiş QRU polkovniki Sergey Skripal və qızını "Noviçok" məxfi əsəb-iflic qazı ilə zəhərlədikləri güman edilir.

BBC-nin yaydığı xəbərə deyilir ki, pasport ad-soyadlarının Aleksandr Petrov və Ruslan Boşirov qeyd olunan iki şəxs hadisədən qısa müddət əvvəl Londona gəlib, daha sonra isə Skripalın evi yaxınlığında götürüləniblər. Polis həmin şəxslərin zəhərli qazı Skripalın evinin giriş qapısının dəstəyinə sürtdüyünü güman edir. Daha sonra hər iki şəxs Londondan Moskvaya geri döndü.

Bundan sonra isə Böyük Britaniyanın baş naziri Tereza Mey bəyan edib ki, Aleksandr Petrov və Ruslan Boşirov Rusiya ordusu Baş Qərargahının Baş Kəşfiyyat İdarəsinin (QRU) zabitləri, həmçinin Rusiya dövlətinin yüksək vəzifəli simalarıdır.

Baş nazir Mey QRU-nun fəaliyyətinin müttəfiqlər və bütün ölkə vətəndaşları üçün təhdid yaratdığını, bu səbəbdən də onun qarşısını almaq üçün lazımı addımlar atılacağını bəyan edib.

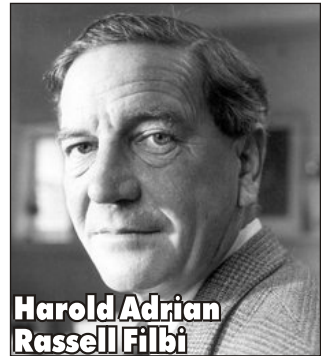
Xatırladaq ki, Rusiya Müdafiə Nazirliyi Baş Kəşfiyyat İdarəsinin (QRU) sabiq polkovniki Sergey Skripal və qızı

Sergey Skripal

Aleksandr Litvinenko

Harold Adrian Russell Filbi

Oleg Qordiyevski

Yuliya 2018-ci il martın 4-də Böyük Britaniyanın Solsberi şəhərində huşsuz vəziyyətdə tapılıb. Britaniyanın baş naziri Tereza Mey martın 12-də verdiyi açıqlamada Skripal və qızının SSRİ-də istehsal edilmiş "Noviçok" adlı kimyəvi silahla zəhərləndiklərini bildirib. O, hadisəyə görə məsuliyyəti Rusiyanın boynuna qoyaraq bunu Böyük Britaniyaya qarşı akt kimi qiymətləndirib.

Martın 14-də Britaniya hökuməti Rusiyaya qarşı sanksiyalar qəbul edib, həmçinin Rusiya ilə rəsmi səviyyədə təmasları dayandırılıb və Britaniyada fəaliyyət göstərən 23 Rusiya kəşfiyyatçısını ölkədən çıxarıb. Ruslar da buna cavab olaraq Britaniya diplomatik korpusu çətirəltində fəaliyyət göstərən kəşfiyyatçıları ölkədən çıxarıblar.

Qeyd edək ki, Sergey Skripal 2006-cı ildə dövlətə xəyanət ittihamı ilə mühakimə olunaraq 13 il həbsə məhkum edilib. 2010-cu ildə onu və daha

bir neçə casusu Rusiya kəşfiyyatının ABŞ-da ifşa edilmiş bir qrup agentini, o cümlədən Anna Çapmanla mübadilə ediblər. Həbsxanadan buraxılan QRU polkovniki Böyük Britaniyadan sığınacaq alıb.

Ancaq bu, Britaniyada "ovlanan" ilk rus deyil. Rusiya kəşfiyyatı 2006-cı ildə başqa bir rus agentini - Aleksandr Litvinenko-nu zəhərləyib. Həmin vaxt Britaniya kəşfiyyatı bu zəhərlənmə əməliyyatının Litvinenko-nun keçmiş həmkarları Dmitri Kovtun və Andrey Luqovoy tərəfindən həyata keçirildiyini müəyyən etmişdi. Litvinenkodan sonra Kremlin daha bir neçə düşməni Britaniyada müəmmal şəkildə ölüblər.

Ehtimal olunur ki, Rusiya xüsusən də SSRİ-nin dağılmasından sonra yaranmış boşluqdan istifadə edərək dövlət sirylərini satan və bunun qarşılığında xaricə köçən agentləri cəzalandırmaq, eyni zamanda Rusiyaya xəyanət edənlərin aqibətinin heç də yaxşı olma-

yacağını göstərmək üçün bu cür amansız qisas aktlarına qol qoyur. Bu həm də Rusiyanın kəşfiyyat sahəsində daha güclü və amansız obrazını yaradır. Rusiya prezidenti özü də bir dəfə efrədə soyuqqanlı şəkildə xəyanətkarları bağışlamayacaqlarını qeyd edib.

Ümumiyyətlə, Rusiya (SSRİ) və Britaniya tarixi casus qalmaqları ilə xeyli zəngindir. Dünyanın iki qüdrətli dövləti arasında casus müharibələrinin tarixi SSRİ-nin yarandığı ilk illərə qədər gedib çıxır. Maraqlıdır ki, Britaniya və Rusiya arasında qalmaqallı casuslar əsasən ikili agentlər olub. Yəni adətən ya əvvəlcə Britaniya kəşfiyyatında çalışıb sonradan Rusiyaya (SSRİ) satılan ingilis agentlər, yaxud da uzun illər sovet kəşfiyyatında çalışmış və sonradan Britaniyaya satılmış rus agentlər.

İngilis kəşfiyyatçısı Harold Adrian Russell Filbi 20-ci əsrin ortalarında ən məşhur ikili casuslardan biri olub. Britaniya

kəşfiyyatının yüksək vəzifəli nümayəndəsi olan K. Filbi daha sonra, 1933-ci ildən Sovet İttifaqı üçün çalışıb. 11 may 1988-ci ildə vəfat edib.

Sidney Corc Rayley kimi də tanınan Britaniya kəşfiyyatçısı 1873-cü ildə Odessada anadan olub. 10 il müddətində Rusiyada və Yaxın Şərqi Britaniya kəşfiyyatına məlumat ötürüb. "Ceyms Bond" obrazının yaradılmasında fəaliyyət göstərən Sidney Corc Rayleyin iddia edilən iki agentdən biri olan S.Reyli XX əsrin ilk "super agentini" hesab edilir. 6 dildə sərbəst danışa bilən S.Reyli 1925-ci ildə Moskvada vəfat edib.

Britaniya xəfiyyəsi üçün çalışan, eyni zamanda SSRİ kəşfiyyatına da məlumat ötürən Q.Byorces BBC-nin aparıcısı olub. "Soyuq müharibə" dövründə fəallığı ilə seçilən C.Byorces "Kembridc beşliyi"nin üzvü olmaqla sovet "NKVD"-sinə də casusluq edib. 1963-cü ildə Moskvada

vəfat edib.

Tarixçi, sənətsünas Entoni Frederik Blant 1937-1945-ci ildə SSRİ əleyhinə işləyən "Kembridc beşliyi"nin üzvü olmaqla yanaşı, Britaniyanın xəfiyyəsinə Sovet İttifaqı lehinə (1937-1951) casusluq edib. Britaniya ictimaiyyəti onun SSRİ-yə casusluq etdiyini çox sonra, 1979-cu ildə sabiq baş nazir M. Tetçerin açıqlamasından öyrənib.

Oleq Vladimiroviç Penkovski "Agent Hero" ləqəbi ilə SSRİ-nin hərbi kəşfiyyatında xidmətdə olan bir polkovnik olub. 1950 - 1960-cı illərdə Böyük Britaniya və Amerika Birləşmiş Ştatlarının Kubaya yerləşdirdiyi raketlər və Kuba böhranı barədə ölkəsinə xəbər-dar edib. 1955-ci ildə Ankarada hərbi attaşe vəzifəsində çalışıb. Lakin 1963-cü ildə Moskvada ölkəsinə xəyanətdə günahlandırılıb, ABŞ və Böyük Britaniyaya casusluq etdiyinə görə güllələnib.

Bundan başqa, polkovnik Oleq Qordiyevski və daha onlarla agentlər SSRİ (Rusiya) və Britaniya arasında casus müharibələrinin "ön cəbhəsində" olublar. Belə görünür ki, bu savaş bu gün də davam edir. Maraqlıdır ki, Rusiyanın Britaniyadakı agentlərinin sayı SSRİ agentləri qədərdir. Yəni Rusiya başqa sahələrdə geriləmə də, kəşfiyyat sahəsində heç də zəifləməyib və SSRİ-nin varisliyini davam etdirir. Hər nə qədər informasiya texnologiyaları, peyk, internet, rabitə kanalları üzərində izləmə və ya məlumat əldə etmə imkanları artsa da, casuslara hələ də ehtiyac çoxdur. Bu isə casus müharibələrinin hələ uzun zaman davam edəcəyini göstərir.

□ **Kənan RÖVSƏNOĞLU, "Yeni Müsavat"**

Şadlıq evləri, toy məclisləri dedikdə ağıla gələn ilk amillərdən biri oradakı qulaqba-tırıcı səs-küyü, standartları aşan səsgücləndiricilər olur.

Yaxınlarımızdan, dost-tanıqlarımızdan da eşidirik ki, son vaxtlar bəziləri məclisə gedərkən bu cür səsgücləndiricilərdən qorunmaq üçün özləri ilə qulaqlarına tixamağa pambıq da aparır. Bəlkə də bir çoxumuz üçün bu gülməli görünməyə də, əslində realıq hər kəsə məlumdur. Çıxış yolunu pambıqda tapmayanlar isə məclisi tez tərk etməli olur. Sahibkarlar bu problemi musiqiçilərin, musiqiçilər isə əksinə, restoran sahiblərinin üzərinə atır.

Qeyd edək ki, qanuna əsasən, şadlıq evlərində musiqinin səs gücü 65 destibaldan (dBA) yüksək olmamalıdır. İnzibati Xətlər Məcəlləsinin 275.2-ci maddəsində qeyd olunur ki, ətraf mühitə və insan sağlamlığına mənfi təsir göstərən vibrasiya və səs-küy çirklənməsinin müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi normaların pozulmasına görə, fiziki şəxslər iki yüz manatdan üç yüz manatadək məbləğdə, vəzifəli şəxslər iki min beş yüz manatdan üç min beş yüz manatadək məbləğdə, hüquqi şəxslər səkkiz min manatdan on min manatadək məbləğdə cərimə edilir. Lakin araşdırmalar onu göstərir ki, əksər şadlıq evlərində musiqi çalınarkən bəzən normadan iki dəfə artıq səs gücündən istifadə olunur.

“Ətraf mühitə və insan sağlamlığına mənfi təsir göstərən vibrasiya və səs-küy çirklənmələri normaları”nın icrasının təmin edilməsi barədə prezidentin imzaladığı 13 fevral 2009-cu il 52 sayılı fərmana əsasən nəqliyyat vasitələrinin və digər səs-küy mənbələrinin yaşayış və istirahət yerlərində, habelə insanların cəmləşdiyi digər yerlərdə ətraf mühitə və insan sağlamlığına mənfi təsir göstərən vibrasiya və nüfuzedici səs-küyün yol-verilən səviyyəsinə nəzarəti Səhiyyə Nazirliyi (SN), Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi (ETSN) və Daxili İşlər Nazirliyi (DİN) həyata keçirir. Normalarda yer alan cədvəldə 16 bəndin 9-u SN-nin, 7-si ETSN-nin səlahiyyətlərinə aiddir. DİN isə həmin 16 bəndin hamısına gecə vaxtı saat 23-dən səhər saat 6-dək cavabdehdir.

Fərmanın 1.1-1.3-cü bəndlərinə müvafiq olaraq binalarda (mənzillərdə), idarə, müəssisə və obyektlərin daxilində hüquqi və ya fiziki şəxsin müraciəti əsasında qanunvericiliyin tələbləri nəzərə alınmaqla vibrasiya və nüfuzedici səs-küyün yol-verilən səviyyəsi müəyyən edilir. Normalar xüsusi təyinatlı yerlərə (radio-, tele-, ki-

nostudiyalara, konsert və teatr zalına, idman saraylarına) aid edilmir. Sadalanan normalara mülkiyyət növündən və təşkilatı-hüquqi forma-

ürək-damar, sinir, emosional sisteminə təsir göstərir, hətta insanda karlıq yarada bilər. Beləliklə, insan şənəlməyə getdiyi halda kifayət qədər ov-

ki, bu cür səs-küydən daha çox azyaşlı uşaqlar zərər görür: “Ən əsas məni daha çox narahat edən məsələ budur ki, şadlıq evləri və restoranlar-

toya getsə, mütləq şəkildə onun yuxusu, əsəb sistemi pozulacaq, yeməkdən imtina edəcək”.

Əməkdar artist Elza Se-

raşdırmaq üçün mütəxəssislərə müraciət edilməli, normativlər gözlənilməlidir. Əgər restoranlarda normal akustika olsa, inanırıq ki, mü-

Toydan evə kar qayıda bilərik- səs "terroru"

Şadlıq evlərində niyə akustika sistemi quraşdırılmır?

sından asılı olmayaraq, bütün hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən riayət edilməlidir.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyindən (ETSN) “Yeni Məsəvi”yə açıqlama verilərək bildirilib ki, səhər və gürnorta saatlarından vətəndaşlardan restoran və kafelərdə səsgücləndiricilərlə bağlı şikayət daxil olduqda, qurumun əməkdaşları həmin məkanda monitorinq aparır, şikayəti araşdırır. Günorta saatlarından sonrakı şikayətlərlə bağlı isə DİN tədbirlər görür.

Bəs toylarda səslənən hədsiz yüksək musiqi səsi insan sağlamlığına necə təsir göstərir? Həkim Vaqif Qarayev mövzu ilə bağlı “Yeni Məsəvi”yə danışıb: “İnsanın qulaq pərdəsinin qəbul edə biləcəyi səs tezliyinin normativliyi var. Restoran və bu kimi işə obyektləri fəaliyyətə başlayan zaman sənədlərdə qeyd olunur ki, standartlara uyğun akustik sistem quraşdırılmalı və normal səsgücləndiricilərdən istifadə olunmalıdır. Bunu işə obyektlərinin sahibləri də, musiqiçilər də, qonaqlar da bilir.

Adi küçədə gedərkən güclü səs eşidən insan dərhal diksinir və oradan uzaqlaşmağa çalışır. Amma restoranlarda eyni tezlikdə saatlarla o səs-küy davam edir. Bu isə mütləq şəkildə insanın

qatı pis halda məkanı tərk etməli olur. Buna görə də şadlıq evləri və restoranlarda normaldan artıq səsgücləndiricilərdən istifadə etmək qətiyyətinə qadağandır. Əvvəllər xüsusi qurum var idi ki, bu məsələ ilə bağlı maraqlanırdılar, lakin bir nəticəsi olmurdu. İndi isə çoxları bu işlə hansı qurumun məşğul olmasından xəbərsizdir”.

Həkim məsələ ilə bağlı maraqlı bir məqama da toxundu:

“Bəzən restoran sahibləri bildirir ki, çox zaman musiqiçilərin özləri səsgücləndiricilərin tezliyini artırır, səbəb isə odur ki, ifa etdikdə səhvləri anlaşılmasın, eşidilməsin. Ümumiyyətlə, hər kəsə məlumdur ki, toyda əksər hallarda müğənnilərin nə ifa etdiyini eşitməsi üçün musiqiçilər səsgücləndiriciləri daha da artırmalıdır. Yeni belə bir mübahisəli məqamlar yaranır.

Musiqiçilərin özləri səs aparatlarına daha yaxın olduğundan zərəri daha çox onlar görür. Məsələn, zaman keçdikcə eşitmə qabiliyyəti ilə bağlı problemləri yaranır, beyni sistemi pozulmağa başlayır”.

Vaqif Qarayev qeyd etdi

da südəmə, azyaşlı uşaqlar da olur. Həmin uşaqlar səsgücləndiricilərin nə qədər zərərli olduğunu dərk etmir. Diqqət etməsənizsə, uşaqlar daim hərəkətdə olur, oynayıb, lakin müəyyən bir vaxtdan sonra hamısı süst düşür. Çünki o səs uşağın beyninə təsir edib, onu yorur. Əgər uşaq bir-birinin ardınca bu cür səs-küylü

Yidcahan: “Musiqini dinləmək üçün müəyyən normativlər var. Bəzən görürük ki, şadlıq evlərində insanlar oynamaq üçün musiqinin səsini daha çox artırılmasını istəyir. Nəticədə daha çox yaşlı insanlarda qan təzyiqi artır, baş ağrıyır və sairə. Bundan daha çox musiqiçilər təsirlənir. Çünki biz səs aparatlarının lap yaxınında oluruq. Beləliklə, bu cür səsgücləndiricilər ilk növbədə musiqiçilərə pis təsir göstərir. İnanırıq ki, indi əksər musiqiçilər şadlıq evlərində olarkən, yüksək səsdən qorunmaq üçün qulaqlarına pambıq tıxayırlar. Əksər hallarda səsgücləndiricilərin küyündən müğənnilərin nə ifa etdiyi anlaşılır. Səs fişilti ilə çıxır, sözlər eşidilmir. Səs sanki divara dəyib, yenidən adamın qulağına gəlir.

Bu çox ciddi məsələdir. Sahibkarlar külli miqdarda pul xərcləyib şadlıq evləri və restoranlar tikəndə, heç olmasa akustika məsələsini də unutmasınlar. Akustikanı qu-

ğənnilər orada konsert də verə bilər. Paytaxtda sayılı sayda şadlıq evləri var ki, orada normal akustika quraşdırılıb. Lakin bütün bu cür işə obyektlərində standartlara uyğun akustika olmalıdır.

Hesab edərkən ki, bununla bağlı aidiyyəti qurumlar daha çox diqqət edəcək”.

Xatırladaq ki, bu məsələ dəfələrlə Milli Məclisin iclaslarında da müzakirə edilib. Eləcə də bu ilin fevralında spiker Oqtay Əsədov şadlıq saraylarında akustika sisteminin olmamasından söz açmışdı: “Şadlıq sarayları bahalı olsa da, akustika sistemi normal deyil. Keyli böyük şadlıq evi tikilib. Bahalı olduğu üçün kimsə akustika sistemə baxmır. Az sayda şadlıq evi var ki, orada akustika normativə uyğun olaraq quraşdırılıb”.

Deputat Qüdrət Həsənzadə deyir: “Bir sıra restoranlarda akustika sisteminin normal qurulmadığını və bununla bağlı tədbir görülməsini təklif etmişdi.

□ **Xalidə GƏRAY,**
“Yeni Məsəvi”

“Bakıda fərdi yaşayış evlərinin tikildiyi kənd təsərrüfatı torpaqlarının təyinatı dəyişdiriləcək” - ƏMDK

Bakıda və Abşeron rayonu ərazisində kənd təsərrüfatı təyinatlı olan torpaqlarda tikilmiş və sahibləri bu günə qədər mülkiyyət hüquqları əldə etməmiş fərdi evlərlə bağlı araşdırmalar aparılıb.

“Report” Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinə (ƏMDK) istinadən xəbər verir ki, bunu qurum yanında Torpaqların Dövlət İdarəetməsinin Təşkilatı üzrə Dövlət Agentliyinin direktoru Mohumə Həraçiyev bildirib.

“Ən pis vəziyyət Bakıda Abşeron rayonunun idarəçiliyində olan torpaqlardadır. Burada böyük yaşayış massivləri formalaşmış və insanlar öz yaşadıkları əmlak üzərində mülkiyyət hüquqlarının qeydiyyatını apara bilmirlər. Bu da bir çox problemlərlə nəticələnir. Həmin məsələ ilə

bağlı ƏMDK-nın mövqeyi ondan ibarətdir ki, əgər həmin ərazidə artıq yaşayış məntəqəsi formalaşmışsa, insanlar yaşayırsa, məktəb, uşaq bağçası tikilibsə, yollar çəkilibsə, torpaqların geri qaytarılması iqtisadi cəhətdən səmərə vermirsə, hesab edirik ki, bu torpaqların kateqoriya-

sı dəyişdirilməlidir. Amma bir şərtlə ki, gələcəkdə qanunsuz tikintilərin aparılması, yaşayış massivlərinin salınması kimi hallar təkrarlanmasın. Yəqin ki, qısa dövr ərzində həmin torpaqların təyinatının dəyişdirilməsi ilə bağlı addımlar atılacaq”, - deyərək qeyd edib.

Milyonluq dələduzluq işi - Xəzinədarlıq İdarəsinin müdirinin qardaşı da zərərçəkmişdir

Bakıda 5 qat dünya çempionu qayınatasını döydü, həbs edildi

Kikboks üzrə 5 qat dünya çempionu Eham Məcidov həbs olunub. Musavat.com unikal.org-a istinadən xəbər verir ki, idmanın həbsinə səbəb qayınatasını vəhşicəsinə döyməsidir. Belə ki, E.Məcidov qayınatasının yaşadığı ünvana gedərək aralarında yaranan ailə-münaqişəsi zəminində onu döyərək ağır xəsarətlər yetirib. İdmançının qayınatası ağır vəziyyətdə paytaxtdakı xəstəxanalardan birinə yerləşirilib.

Baş verən hadisə ilə bağlı dünya çempionu həbs olunub. İdmançı 2 gündür Kürdəxanıda yerləşən 1 sayılı Bakı İstintaq Təcridxanasında saxlanılır.

Qeyd edək ki, Eham Məcidov "Neftçi" İSM-də kikboks bölməsinin baş məşqçisidir.

Polis qanunsuz balıq ovu və bəzi qanun pozuntuları ilə bağlı reydlərə başlayıb

Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) Nəqliyyatda Baş Polis İdarəsinin Su Nəqliyyatında Polis İdarəsinin əməkdaşları balıq mövsümünün başlanması ilə əlaqədar olaraq Xəzər dənizində qanunsuz balıq ovu ilə məşğul olanlar və qeyri-qanuni işlər görənlərə qarşı reydlərə başlayıb. Su Nəqliyyatında Polis İdarəsinin rəsmi açıqlamasında qeyd olunur ki, qanunu pozanlara qarşı Azərbaycan Respublikasının (AR) Cinayət Məcəlləsi (CM) ilə uyğun olan cəza və cərimələr tətbiq olunacaq. Su Polisi vətəndaşları əhaliyə xəbərdarlıq edir və AR-in qanunlarına riayət etməyə səsləyir.

Qeyd edək ki, bu gündən start götürən reydlər bir ay müddətinə davam edəcək. Açıqlamada o da bildirilir ki, cari il müddətində balıq ovu ilə əlaqədar bəzi qanun pozuntularına rast gəlinib. Belə ki, il ərzində qanunsuz balıq ovu ilə əlaqədar olaraq 96-cı (AR CM-in 256-cı) maddəsi ilə cinayət işi açılıb və 9 ton 599 kq qanunsuz balıq tutularaq müsadirə edililib.

Qırmızı kitabla düşmüş quşların qanunsuz ovu ilə bağlı 3 fakt aşkarlanıb.

□ Musavat.com

Qaçaq yolla Azərbaycana dərman gətirən iranlılara hökm oxundu

Azərbaycana qaçaqmalçılıq yolu ilə narkotik tərkibli və güclü təsiredici dərmanlar gətirməkdə ittiham edilən İran vətəndaşları hakim qarşısına çıxarılıb. Musavat.com xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində 1971-ci il təvəllüdü Ali Şahim və 1951-ci il təvəllüdü Abi Hüseynovun cinayət işi üzrə məhkəmə iclası keçirilib.

Hakim Cavid Hüseynovun sədrliyi ilə keçirilən məhkəmə iclasında hökm oxunub. Hökmə əsasən hər iki şəxs 11 il müddətinə azadlıqdan məhrum edililib.

Qeyd edək ki, təqsirləndirilən şəxslər Cinayət Məcəlləsinin 206.1 (Qaçaqmalçılıq, gömrük sərhədindən gömrük nəzarətindən kənar və ya ondan gizli, yaxud sənədlərdən və ya gömrük eyniləşdirilməsi vasitələrindən aldatma yolu ilə istifadə etməklə, yaxud bəyan etməməklə və ya düzgün bəyan etməməklə bu Məcəllənin 206.2-ci maddəsində qeyd edilənlər istisna olmaqla malların və digər əşyaların külli miqdarda keçirilməsi), 206.2 (Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin gömrük nəzarətindən kənar ölkəyə keçirilməsi) və 206.3.2. (qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən törədildikdə) maddələri ilə təqsirli biliniblər.

□ İlkin MURADOV,
Musavat.com

Musavat.com xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində külli miqdarda dələduzluq etməkdə təqsirləndirilən İlham Xıdırovun məhkəməsi keçirilib. Digər təqsirləndirilən Nazim Mustafayev barəsində isə həbs qərarı verilməyib, o, hazırda azadlıqdadır.

Hakim Eldar İsmayilovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə prokuror ittiham aktını elan edib.

İttihamda yazılır ki, İ.Xıdırov dələduzluq əməllərini N. Mustafayev vasitəsilə törədib.

Onlar İrandan və Rusiyadan kompressor avadanlıqları gətirib satmaq adı ilə bir neçə şəxsdən külli miqdarda pul alaraq onlara qazanc verəcəyini vəd edib, lakin həmin şəxsləri aldadıblar.

Bu cinayət işi üzrə Elxan Muradov 610 min manat zərərçəkmiş hədələndiyini deyir. Ümumi ziyan 1 milyona yaxındır.

Elan edilmiş ittihamla hər iki şəxs də özünü təqsirli bilməyib.

Məlum olub ki, zərərçəkmişlərdən biri Elxan Muradov biznes qurmaq üçün 610 min manat pulu İ.Xıdırova verib və ala bilməyib. İ.Xıdırov qardaşı oğlu Elxan Xıdırovdan 50 min dollar, onun xalasıdan da eyni məbləğdə pul alıb.

Zərərçəkmiş Elxan Xıdırov məhkəmədə ifadə verərək deyib ki, 2004-cü ildən fərdi sahibkarlıqla məşğuldur: "Bir neçə obyektim var, arendaya verməmişəm. Həm də xaricdən telefon gətirib dükanımda satıram. 2015-ci ildə bir obyekt də alıb arendaya vermək istəyirdim. Ora baxmağa gedəndə əmimi də ağısaqqal kimi özüm-lə apardım. Obyektə baxıb qayıdandan sonra əmim dedi ki, buradan aylıq nə qədər pul götürəcəksən, təxminən aylıq 1200 manat alacağımı dedim. Əmim dedi ki, obyektə verəcəyini pulu mənə ver, sənə ayda təxminən 10 min manat qazanc verim. Mən əmim olduğuna görə etibar edirdim, həm də şübhələndim".

Zərərçəkmiş söyləyib ki, əmisi xaricdən kompressor gətirib satacağını deyib:

"Birindən 12-14 min manat qazanc qalacaq. İlk olaraq

məndən 20 min dollar istədi, verdim. Təxminən bir ay sonra gəlib dedi, avadanlıqlar gömrükdədir, ora ödəyib malları götürmək üçün 30 min dollar da lazımdır. Onu da verdim, sonra eşitdim ki, əmim Qazaxistana qaçıb. Oğlu Samirə neçə dəfə danışdım, özü ilə də yazışdım. Gah deyirdi, orda dəmiryol relsi satır, gah deyirdi, soğan işinə girmiş. Hər dəfə də mənə aldadırdı. Əmim burada bir neçə nəfərdən pul alıb Qazaxistana 400 min manatla getmişdi".

Pulunu tələb edən zərərçəkmiş hədələndiyini deyir:

"Pulumu qaytarmağımı tələb edəndə onların ailəsi mənə şər atmağa başladılar. Nənəmi öyrətmişdilər, o da polise zəng edib mənə onu söyüb-döydüyümü demişdi. Abşeron polisində iş araşdırıldı, mən də ifadə verdim, işə xitam verildi. İlham Xıdırov xalamdan da iş qurmaq adı ilə pul alıb. Bu məsələdə onun oğlu Samir də prosesin içindədir. Samir dəfələrlə gedib xalamgilin evindən pulu götürərək atasına verib. Əmim burada olanda Rusiyadan bir neçə kompressor gətirtmişdi. O, qaçandan sonra ziyanın bir hissəsi ödənsin deyərək onları satmaq istədim. Məlum oldu ki, bu avadanlıq istismar müddətini başa vurduğu üçün indi onları işlətmək xeyir yox, ziyan verir. Bu kompressorlar neft sənayesində istifadə olunur, təzyiqlə nefti quyudan çölə vurur. Onlar yararsız halda olduğu üçün sata da bilmədik".

Elxan Xıdırov deyib ki, mülki iddiaçı kimi tanınmağa görə istintaqa müraciət edib: "Buna görə də onun Saray qəsəbəsində yerləşən evinə həbs qoyuldu. İndi həmin evdə ailəsi yaşayır. Əmim mənimlə görüşəndə "Mercedes GL", "Honda Pilot" və "Nissan Juke" sürürdü. Amma istintaqda onun adına maşın olmadığı belli oldu".

Məhkəmə prosesi sentyabrın 11-də davam etdiriləcək.

Qeyd edək ki, bu işin istintaqı zamanı təqsirləndirilən İ.Xıdırovun oğlu Samir Xıdırov Daxili İşlər Nazirliyinə açıq müraciət edərək digər zərərçəkmiş Elxan Muradovun "Ten-

sar" şirkətində çalışdığını bildirib və mətbuata açıqlamasında əlavə edib ki, E.Muradovun qardaşı Etibar Muradov Nəsimi Rayon İcra Hakimiyyətinin 8 sayılı Xəzinədarlıq İdarəsinin müdiridir.

□ İlkin MURADOV
Musavat.com

Son bir ayda 10 məhkum xəstəlikdən ölüb

Azərbaycanda son bir ayda 10 məhkum xəstəlikdən ölüb. "Report"un məlumatına görə, hadisə Ədliyyə Nazirliyi Penitensiar Xidmətin Müalicə Müəssisəsində qeydə alınıb. Son bir ay ərzində orada müxtəlif xəstəliklərdən müalicə alan məhkumlardan 10 nəfəri dünyasını dəyişib.

"Report" dünyasını dəyişən məhkumların siyahısını təqdim edir:

1974-cü il təvəllüdü Namiq Gəray oğlu Cəlilov
1957-ci il təvəllüdü İqor Valentinoviç Vişnikov
1979-cu il təvəllüdü Vüqar Mirzəzadə oğlu Əhmədov
1952-ci il təvəllüdü Vaqif Firudin oğlu Əliyev
1981-ci il təvəllüdü Bəhman Mirdamət oğlu Zeynalov
1950-ci il təvəllüdü Almaz Əli qızı Cəlilova
1966-cı il təvəllüdü Qocaəli Təvəkkül oğlu Cavadov
1972-ci il təvəllüdü Vaqif Valeh oğlu Atakişiyev
1963-cü il təvəllüdü Hikmət Oqtay oğlu Məmmədov
1964-cü il təvəllüdü Çingiz İslam oğlu Mansurov.

Hava pisləşir - külək, şimşək, yağış, leysan...

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamenti hava şəraitinin dəyişəcəyi ilə bağlı xəbərdarlıq edib. Departamentdən verilən məlumata görə, sentyabrın 8-i və 9-unda Abşeron yarımadasında şimal-qərb küləyinin arabil güclənəcəyi gözlənilir.

Sentyabrın 9-da gün ərzində respublikanın əsasən şimal və qərb rayonlarında arabil yağış yağacağı gözlənilir. Bəzi yerlərdə yağışın leysan xarakterli olacağı, şimşək çaxacağı ehtimalı var. Qərb küləyi qarşdakı iki gündə ayrı-ayrı yerlərdə arabil güclənəcək.

Ukrayna ordusunda qadınlar da xidmət edəcək. Ali Rada qadınların və kişilərin Silahlı Qüvvələrdə hüquqlarını bərabərş-dirən qanun qəbul edib. Səsvərmə zamanı müvafiq qanun layihəsini 247 deputat dəstəkləyib.

Demək ki, yaxın qonşularımızda fərqli bir dəyişiklik gözlənilir. Amma bu, dünyada qadınların əsgər getdiyi ilk hal, Ukrayna da bunu həyata keçirən ilk ölkə deyil.

Azərbaycan ordusunda nə qədər qadın qulluq edir?

“Yeni Müsavat” mövzuya öncə Azərbaycandan başlayır. Hazırda Azərbaycan Silahlı Qüvvələrində zabit, gizir, çavuş və əsgər vəzifələrində təqribən 1000 nəfərə yaxın qadın hərbi qulluqçu xidmət edir. Bu barədə Müdafiə Nazirliyinin yaydığı rəsmi məlumatda bildirilir.

Qadınların hərbi xidmət keçməsi “Hərbi xidmətkeçmə haqqında” Əsasnamə ilə tənzimlənir və könüllü surətdə həyata keçirilir. Qeyd edək ki, “Hərbi xidmətkeçmə haqqında” Əsasnamənin 26-cı maddəsinə əsasən, Azərbaycan Respublikası vətəndaşları və digər şəxslər aşağıdakı hərbi xidmətlərə könüllü daxil ola və qəbul edilə bilərlər:

- əsgərlərin, matrosların və çavuşların müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmətinə - qanunla müəyyənləşdirilmiş müddətli həqiqi hərbi xidməti başa çatdırmış hərbi qulluqçular, 40 yaşınadək hərbi vəzifəli (zabitlərdən, gizirlərdən və miçmanlardan başqa), habelə 19 yaşından 40 yaşınadək qadınlar;

- gizirlərin və miçmanların həqiqi hərbi xidmətinə - azı bir il hərbi xidmət keçmiş əsgərlər, matroslar, çavuşlar, 40 yaşınadək hərbi vəzifəli (zabitlərdən başqa), habelə 19 yaşından 40 yaşınadək qadınlar;

- zabitlərin həqiqi hərbi xidmətinə - hərbi xidmətdə olmağın son yaş həddinə çatmamış ehtiyatda olan zabitlər, habelə ilk zabit hərbi rütbəsi verilməklə 35 yaşınadək həqiqi hərbi xidmətdə olan hərbi qulluqçular, ehtiyatda olan hərbi vəzifəli və qadınlar.

Bu gün bir sıra dünya ölkələrində qadınlar könüllülük əsasında hərbi xidmət keçirlər. Xüsusən ikinci Dünya müharibəsində qadınların ön və arxa cəbhədəki fəallıqları onları sonrakı dövrlərdə hərbi sahədə daha çox təmsil olunmalarına səbəb oldu. Lakin qadınların bu sahədəki marağı heç də XX əsrdən deyil də, daha öncəki dövrlərdən, hətta bəzi mənbələrə görə 4000 il öncədən başlayır. Tariximizin istənilən dövrünü araşdırsaq, görərik ki, kifayət qədər hərbi işi ilə məşğul olan, xarici düşmənlərə diz çökdürən sərkərdə qadınlarımız olub. Lakin təəssüf doğuran məqam odur ki, bu qadınların təbliği aktual deyil.

Qadınları məcburən əsgər edən ölkələr

Dünya ordularında qadınların böyük qismi əsasən arxa

“Dünyanın ən gözəl qızları əsgər gedir”

Ukraynalı qadın əsgərlərə kimlər qoşulur - dünyanın qadın orduları haradadır?

cəbhə təminatı və qərargah işlərində çalışırlar. Yalnız İsrail, ABŞ, Rusiya, Çin, Şimali Koreya və Böyük Britaniya ordusunda qadınlar bilavasitə döyüş tapşırıqlarında iştirak edə bilərlər.

Sovetlər dönəmində Böyük Vətən müharibəsi zamanı qadın əsgərlərin sayı isə 800 mini keçirdi. Bu qadın əsgərlərin 70 faizi döyüş bölgəsində, səngərdə düşmənlə üzbəüz olub. Əvvəlki illərlə müqayisədə əhali artımında bir durğunluq yaranan Türkiyədə isə gələcəkdə orduda qadınlara da ehtiyac duyulacağı gözlənilir.

ABŞ prezidenti də bu yaxınlarda çıxışlarının birində bu məsələyə münasibət bildirdi və qadınların ön cəbhədə xidmət etməsinin mümkünlüyünü vurğuladı.

Statistika göstərir ki, İngiltərə ordusunun 9 faizi, Nepal ordusunun isə 40 faizi qadın döyüşçülərdir. Dünya ölkələri arasında yalnız İsraildə qadınlar üçün hərbi xidmət məcburidir. Bu ölkədə qadınlar 20 yaşda əsgər aparılır. Kişilərin 3 il hərbi xidmət etdiyi bu ölkədə qadınlar məcburi 2 il hərbi xidmətdə olurlar. Müsəlman ölkələri arasında isə ən çox qadın İran ordusundadır. Ukrayna ordusu da qadın əsgərlərin sayına görə dünyada qabaqcıl yerlərdən birini tutur. Bu ölkənin ordusunda 50 min qadın əsgər var.

Şimali Koreyada qadın əsgərlərə təcavüz iddiası

Şimali Koreyadan qaçan bir qadın əsgər dünyanın ən böyük dördüncü ordusunda stress və qidalanma çatışmazlığı ucbatından qadınların aybaşı olmadığını, təcavüzün isə bir çox qadın əsgərlər üçün adi hal olduğunu deyir.

olmaq istəyən qadınlar birgə yataqxanalarda qalmağa başlayıb. Norveç ordusunun 19%-ni əhatə edən qadın əsgərlər hazırda desant təhsili alaraq xarici ölkələrdəki müharibə bölgələrinə göndərilir. 2013-cü ilin fevral və mart aylarında elan verilib və 173 qadın müraciət edib. Bu qadınlar kişi hərbiçilərlə eyni şərtlərdə təlim keçərək 2015-ci ildən vəzifəyə başlayıblar. Bununla da hərbi qadınların xüsusi məntəqələrdə iştirak etmək hüququ qazanacaqlar.

Norveç ordusunda qadın hərbiçilərin kişilərlə bərabər hüquqlara malik olmaları məsələsi uzun müddət müzakirə edilib. 2013-cü ilin aprel ayında iqtidardakı Sosial Demokrat Fəhlə Partiyası, Sosialist Sol Partiya və Sol Liberal Partiyasının müsbət səsleri qadınlara desant olmaq üçün yol açıb. Praktikaya görə desant olmaq istəyən qadınlar kişilərlə eyni şərtlərdə təhsil alaraq təlim keçməlidir. Eyni yataqxanalarda qalan hərbiçilər hətta eyni vannalardan istifadə etməlidir.

Şimali Koreyada qadın əsgərlərə təcavüz iddiası

Şimali Koreyadan qaçan bir qadın əsgər dünyanın ən böyük dördüncü ordusunda stress və qidalanma çatışmazlığı ucbatından qadınların aybaşı olmadığını, təcavüzün isə bir çox qadın əsgərlər üçün adi hal olduğunu deyir.

dür.

Morillot deyir ki, təcavüz mövzusunun araşdırmağa başlanıqda qadınlar “başqalarının başına gələn hadisələrdən” bəhs etsələr də, özlərinin təcavüzə uğramadıklarını söyləyir-mişlər.

“Komandirimiz iş vaxtı başa çatdıqdan sonra otağında qalar və qadın əsgərlərə təcavüz edərdi. Bu, beləcə davam edərdi”.

Şimali Koreya ordusu isə cinsi təcavüzə ciddi nəzarət etdiyini deyir və təcavüzdə günahkar bilinən kişiləri 7 il qəddər həbs cəzası gözlədiyini bildirir.

Juliette Morillot ümumi olaraq heç kimin ifadə vermək istəmədiyinə görə təcavüzçülərin cəzasız qaldığını söyləyir.

Ən tanınmış qadın ordusu İsrailə məxsusdur

İsrailin qadın əsgərləri müharibədə iştirak etməmək şərti ilə cəbhə bölgələrində xidmət çəkirlər. 18 yaş tamam olan, görünüşcə gözəl olan qadınlar qısa müddətdə təlim keçirlər. Onlara bir çox döyüş növləri, bundan əlavə, silahlardan və hərbi texnikalardan istifadə öyrədilir.

Təlimdən sonra onlar avtomatla müharibə bölgələrində xidmət edirlər. Dünyadakı ən səs-küylü və zaman-zaman qalmaqallarla gündəmə gələn qadın ordusu isə İsraildə imiş. Məsələn, iki il öncə İsraildən olan qadın əsgərlərin “YouTube”-a çəkib yüklədikləri yeni video böyük səs-küyə səbəb olub. Videoda bir neçə yarıçılpaq israili qadın əsgərin silah ətrafında oynadığı görünür.

Qadınların sifətlərinin aydın görünmədiyini video “Israel TV”-də nümayiş olunub. Videoda iki qadın otağın ortasında tutduqları tüfəng ətrafında fırlanırlar. Çəkilişdən əsgərlərin rəqsini çəkən şəxsin videonu facebook-a yerləşdirəcəyini deməsi əsədlir.

Xatırladaq ki, bir müddət əvvəl İsrail ordusunda daha bir qalmaqal yaşanmışdı. Yəni qadın əsgərlər yarıçılpaq şəkildə şəkillərini çəkərək facebook-a yükləmişdilər.

İsrailin geyim firmalarından biri hərbi stildə yeni kolleksiyasının təqdimatı üçün hazırladığı təqvimdə İsrail ordusunda xidmət edən qadın əsgərlərdən istifadə edib. Onlardan model kimi yararlanan şirkətin hazırladığı təqvim hazırda İsraildə 25 dollara, ölkədən kənarada isə 35 dollara satılır. “Dünyanın ən seksi əsgəri geyim tərtibi” adlanan kolleksiyanın isə 2015-ci ildən satışa çıxarıldığı bildirilir.

Yaponiya dövləti də qadın hərbiçilərin ön cəbhədə xidmət etməsinə icazə verən qanun qəbul etməyə hazırlaşır. Bu barədə ictimaiyyətə “Mainichi” qəzeti məlumat yayıb. Qəzetin məlumatına görə, Yaponiya Müdafiə Nazirliyinin İş İnstitutu qadın əsgərlərlə bağlı qanun layihəsi hazırlayaraq hökumətə təqdim edib. Qeyd edək ki, qadın hərbiçilərlə bağlı qanun layihəsinin hazırlanmasına səbəb Yaponiya əhalisinin sayında azalma müşahidə olunmasıdır. Yeni qanuna görə, xarici ölkələrdə xidmət edən qadın əsgərlər geri çağırılaq Yaponiyanın ön cəbhələrinə göndəriləcək.

NATO-nun himayəsində Əfqanıstanda vəzifə yerinə yetirən Birləşmiş Krallığın əsgərlərinin arasında çox sayda qadın əsgər var. Bu qadın əsgərlər digər əsgərlər kimi patrula çıxır, lazım olduqda Talibanla qarşıdurmalara qatılır. İngilis qadın əsgərlərin bir vəzifəsi daha var. Yerli xalqla ünsiyyət qurmaq və onların etibarını qazanmaq. Fotomüxbir Alison Baskerville Əfqanıstandakı İngilis qadın əsgərlərin gündəlik həyatlarını göstərmək üçün icazə alaraq, media ilə paylaşmışdır. Qadın əsgərlərin düşündüyü, yuyub asdıqları alt paltarlarına qədər hər cür xüsusiyyətlərini çəkən usta fotoqraf bunları ölkəsindəki bir qalereyada sərgiləyib.

Skandinaviya ölkəsi Norveç qadınlarla kişilərin eyni şərtlər daxilində məcburi əsgərlik xidməti etdikləri ilk NATO ölkəsi olub. Mövzu ilə əlaqədar olaraq Norveç ordusunun nəzdində üç aya qədər başlanılan ilk pilot təbiiqlərinin nəticələrindən hələlik hər kəs məmnundur. Orduda vəzifə yerinə yetirən qadın əsgərlər də eynilə kişi əsgərlər kimi geyinir, davamlı olaraq silah daşıyırlar. Ancaq qadın əsgərlərə saçlarını qısa kəsmək məcbur edilmir və onlara istədikləri menyunu seçmə imkanı verilir.

MÜSAVAT

Son səhifə

N 189 (7078) 8 sentyabr 2018

Taksisindən 25 min dollarlıq üzük tapdı və sahibinə qaytardı

Avstraliyanın Pert şəhərində bir taksi sürücüsü müştərisinin itirdiyi, dəyəri 25 min dollar olan üzüyü özünə qaytarıb. Taksini hindli sürücü Sinqx Dillon idarə edib. Sonuncu dəyişmə proqramı əsasında Avstraliyaya gəlib və boş vaxtlarında pul qazanmaq üçün taksi sürüb. Tomas Karlton adlı sərnəşin tələsdiyi üçün maşında üzüyü unudub. Karlton üzüyü itirdiyinin fərqinə çox gec varıb və onu harada unudduğunu da bilməyib. O, bir neçə yerdə üzüyü axtarsa da, tapa bilməyib: "Bu, mənim üçün fəlakət ola bilərdi. Çünki sığortanın müddəti cəmi iki gün əvvəl bitmişdi".

Üzüyü harada itirməsi ilə bağlı bütün versiyaları gözədən keçirən kişi daha sonra taksiparka zəng edib. Onun xahişinə əsasən, dispetçer onun bu çağırışını bütün parklara yayıb. Sürücü maşını yoxlayıb və oradan itirilmiş üzüyü taparaq sahibinə qaytarıb. Karlton sürücüyə bunun qarşılığında pul təklif edib. Dillon puldan imtina etsə də, sərnəşin zorla onun cibinə 50 dollarlıq kupyura qoya bilib.

Taksi sürücüsü izah edib ki, sadəcə, öz işini görüb: "Məni üzüyün qiyməti maraqlandırmır. Çünki bu, mənim borcumdur. Özümə məxsus olmayan əşyaları sahibinə qaytarmaq vəzifəmdir". Onun sözlərinə görə, bu, taksi sürücülərinin dürüstlüyü ilə bağlı ilk hekayə deyil və sonuncu da olmayacaq.

Yeni şokolad istehsal olundu - qırmızı rəngdə

Çinin Şanxay şəhərində İsveçrənin nəhəng şokolad firması olan "Barry Callebaut" istehsal etdiyi yeni şokolad növünü nümayiş etdiriblər. Bu barədə kampaniya yaydığı press-relizdə məlumat verib. Yeni növ öz qırmızı rəngi və qeyri-adi dadı ilə fərqlənir. "Barry Callebaut" firmasından iddia edilir ki, şokoladın tərkibində rəngləndirici və ya hər hansı giləmeyvə qarışığı yoxdur. Press-relizdə iddia edilib ki, yeni şokolad növünü Yakobs Universiteti alimlərinin yeni texnoloji kəşfinə əsasən hazırlanan Ruby kakosundan ərsəyə gətiriblər. Kampaniyada bu şokoladı bir ilk adlandırdılar. 1930-cu ildə "Nestle" də bazara ağ şokolad təklif etmişdi. "Barry Callebaut" şoko-

lad istehsal edir. Çoxlu sayda plantasiya və fabriklərə sahibdir. Kampaniyanın Rusiyada da zavodu var. 2016-cı ildə kampaniyanın təmiz gəliri 219 milyon İs-

veçrə frankı olub.

Dekabrda məlumat verildi ki, "Nestle" kompaniyası istehsal etdiyi şokoladın tərkibində şəkəri 40 faiz azaltmağı planlaşdırır.

Turistlər polisa sayğısızlıq etdilər, 10 min dollardan oldular

Amerikanın Qərbi Virjiniya ştatındakı Çarlz Taun şəhərində polisler turistdən 10 min dollar alıb və onu qaytarmaqdan imtina ediblər. Bu barədə nj.com saytı xəbər verib. İyun ayının əvvəlində Dmitrios Parlias və Tonya Smit Çarlz Taun şəhərinə gəliblər ki, oradakı oyun evinə baş çəksinlər. Bir neçə gün ərzində Nyu Cersidən olan cütlük kazinoda 10 min dollara yaxın pul udub və burada dayanmaq istəməyiblər. Şəhərin çıxışında isə

onların maşını polis saxlayıb. O, sürücülük vəsiqəsini yoxlayıb və sükən arxasında oturan kişiye "üzərində nə qədər pul var?" deyə soruşub. Sürücü isə belə sualları adətən polislərin yox, "reket"lərin verdiyini xatırladaraq, məbləği deməkdən imtina edib. Bu zaman polis onun qoluna qandal vurub, özünü və hamılə arvadını maşından qovub, maşında narkotik axtarışı aparılması üçün polis iti çağırırdı. Axtarışla bağlı əmr olmasa da, o, digər po-

lis əməkdaşı ilə birgə iki saat boyunca maşında axtarış aparıb. Maşında qeyri-qanuni heç nə tapmasalar da, onlar cütlüyün maşınıdakı 10.478 dolları və kazinoda qazandıqları hədiyyə kartlarını şübhəli görüldüyü iddiası ilə müsadirə ediblər. Evə qayıdan yolda cütlüyün üstündə cəmi iki dollar qalıb. Bütün yay boyu ailə pulun qaytarılması üçün cəhd göstərərək və bir daha pulları əldə edəcəklərinə inamları qalmayıb. Qərbi Virjiniyada hüquq-mühafizə orqanları şübhəli bildikləri hər cür əmlak, pula, əşyaya həbs qoyub, onu yoxlamaq üçün aylarla saxlaya bilərlər.

Aradan müəyyən vaxt keçəndən sonra bu barədə yerli mediada da yazılıb və nəhayət, cütlüyə polisdən zəng edərək, hərəkətlərində heç bir cinayət izi tapmadıqları üçün pullarını geri götürə biləcəklərini deyiblər. Pulu geri ala bilən cütlük bir daha bu ştata ayaq basmayacaqlarına and içiblər: "Mən indiyə qədər polis görəndə əsəb keçirirəm. Biz necə bir ölkədə yaşayırıq axı?"

QOÇ - Karyeranızda əsaslı dönüş etmək üçün bu təqvimin əhəmiyyəti böyükdür. Ona görə də bütün mümkün potensialınızdan maksimum yararlanmağa çalışın. Öz daxili gücünüze inanın.

BUĞA - İşgüzar fəaliyyətə başlamaq üçün gözəl əfədir. Əlverişli ikitərəfli əməkdaşlıq böyük səmərə verə bilər. Odur ki, əzmkarlığınızı artırmalı, öz gücünüze inənməlisiniz.

ƏKİZLƏR - Kifayət qədər düşərli gündür. İstər qarşılıqlı münasibətlərdə, istərsə də fəaliyyət zəminində uğurlarınız çox olacaq. Yəganə bürcsünüz ki, ulduzlar sizə böyük qazanc vəd edir.

XƏRÇƏNG - Astroloji göstəricilərə görə günün birinci yarısını müəyyən qədər yorğun tərzdə başa vuracaqsınız. Saat 14-dən sonra isə maraqlı hadisələrin iştirakçısı olacaqsınız.

ŞİR - Göy qübbəsi səhhətinizdə mənfi çəllərlərin olduğunu göstərir. Hər şeydən əvvəl canınızın qeydine qalın. Nahardan sonra maraqlı sövdələşmələr və bir qədər də qazanc gözlənilir.

QIZ - Biznes sövdələşmələri üçün çox uğurlu vaxtdır. Bu barədə zaman xeyrinizə işləyəcək. Amma saat 18-dən sonra başlıca vəzifəniz səhhətinizi qorumaqdan ibarət olmalıdır.

TƏRƏZİ - Qarşılıqlı münasibətlərdə vəziyyət o qədər də ürəkəçən deyil. Amma etiraf edin ki, bunun səbəbkarı daha çox özünüzdür. Çalışın hər bir situasiyaya reallığın gözü ilə baxsınız.

ƏQRƏB - Günün ümumi mənzərəsi gərgin fonla müşayiət olunduğundan özünüzlə ələ almağı bacarməlisiniz. Özünüzlə hamıdan üstün tutmaqla yalnız adınızı hörmətdən sala bilərsiniz.

OXATAN - Yaxşı olar ki, günün əsas vaxtını Tanrı ilə tək qalmağa həsr edəsiniz. Keçdiyiniz həyat yoluna, səhv və yanlışlıqlara nəzər salıb çatışmazlıqları aradan qaldırın.

OĞLAQ - Çox uğurlu gündür. Fəaliyyətlə bağlı qarşınıza qoyduğunuz vəzifələrin əksəriyyətini reallaşdırma biləcəksiniz. Ulduzlar gün ərzində əsəblərinizi qorumağı da tövsiyə edir.

SUTÖKƏN - Ümumən gərgin gündür. Unutmayın ki, ətrafınızda olanların əksəriyyəti xəbis və yalançı adamlardır. Belə mühitdə isə ədalət arzusuna düşmək asan deyil. Axşam gəzintiyə çıxın.

BALİQLAR - Yalnız iş yerində müsbət ovaqat qazana bilərsiniz. Ailə və digər sahələrdə isə hər şey zövqünüzlə zidd ola bilər. Riskli hərəkətlərə yol verməyin. Vaxt tapıb ziyarət-gaha gedin.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Ananas sənət əsəri oldu

Şotlandiyanın Aberdin şəhərində müasir incəsənət sərgisinin təşkilatçıları ziyarətçilərdən biri tərəfindən ora qoyulan ananası eksponat kimi şüşə arxasına qoyaraq nümayiş etdiriblər. "Daily Mail" qəzetinin yazdığına görə, 22 yaşlı tələbə Ruari Qrey qalereyadakı digər adamlarla bu cür zarafat etmək istəyib və qalereyadakı boş stolun üstünə ananas qoyub. Tələbə bir neçə gün sonra eyni qalereyaya gələndə həmin ananası şüşənin içində görüb: "Mən qərar verdim ki, o ananasın həmin stolda nə qədər uzun müddət qalacağına baxım. Maraqlı idi ki, insanlar onun incəsənət əsəri olduğuna inanacaqdılar?"

Qreyin dostlarından biri olan Lloyd Cek ananasın şəklini twitterdə dərc edərək aşağıdakıları yazıb: "Beləliklə, ötən həftə biz ananası displeyin yanında qoyub getdik. Bu gün isə gördük ki, onu şüşə vitrina yerləşdiriblər. Olduqca təəccüblüdür".

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cü məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisənziya N: B 114
SAYI: 5.100